

Årsmelding 2021

~~~~~
SØNDRE LAND
KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	2
Årsmeldingens funksjon og oppbygging	2
Økonomi	2
Jobbnærvær	3
Takk	4
2. ÅRSBERETNING	5
2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold	5
2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon	11
2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett	16
2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk	18
2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling	20
2.6. Politisk organisering	21
3. OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL	23
3.1. Målepunkter i kommuneplanens samfunnsdel	23
3.2. Demografi og sysselsetting	24
3.3. Overordnet samfunnsutvikling	26
3.4. Brukere	28
3.5. Ansatte	29
4. KOMMUNALOMRÅDE BARNEHAGE	32
4.1 Måloppnåelse overordnet	32
5. KOMMUNALOMRÅDE SKOLE	36
5.1 Måloppnåelse overordnet	36
6. KOMMUNALOMRÅDE MESTRING OG VELFERD	39
6.1 Måloppnåelse overordnet	39
7. KOMMUNALOMRÅDE LOKALSAMFUNN	44
7.1 Måloppnåelse overordnet	44
8. FELLES, STAB OG STØTTE, UTVIKLING, RÅDMANNSGRUPPE OG POLITISK LEDELSE	49
8.1 Måloppnåelse overordnet	49

1. Innledning

Årsmeldingens funksjon og oppbygging

Årsmeldingen er hoveddokumentet i kommunens rapporteringssystem og beskriver resultat, måloppnåelse og ressursforbruk i kommunens drift.

Årsmeldingen følger samme oppbygging som budsjett- og økonomiplandokumentet, som er kommunens viktigste styringsdokument. Gjennom styringssystemet skal både kvalitative og økonomiske resultat måles. Som tidligere år rapporteres det på de gjennomgående resultatindikatorer, primært nærvær og økonomi. Det er i 2021 gjennomført medarbeiderundersøkelse. Resultatene fra den inngår i rapporteringen. Brukerundersøkelser er ikke gjennomført, og det rapporteres følgelig ikke på brukertilfredshet. Strukturen i årsmeldingen er i samsvar med administrativ organisering.

Økonomi

Ved utgangen av første tertial viste årsprognosen for ordinær drift et avvik på 24 millioner kroner. Hovedforklaringen var en reduksjon i det statlige tilskuddet til ressurskrevende tjenester i kommunalområde Mestring og velferd. I tillegg viste det seg at driftsutgiftene ved Hovlitunet lå an til å bli høyere enn det som var lagt til grunn da budsjettet for 2021 ble vedtatt. Ved kommunestyrets behandling av tertialrapporten 14. juni 2021, ble derfor budsjetttrammen for Mestring og velferd økt med 22,5 millioner kroner. I tillegg ble det gjort mindre økninger i en del andre budsjetttrammer, blant annet som følge av utgifter knyttet til pandemien og forsinkelser i forutsatt omstillingsarbeid. Økningene var mulige som følge av økte inntekter fra skatt og rammetilskudd og økt avkastning på langsiktige plasseringer.

I tertialrapporten per utgangen av august, framkom betydelig bekymring for økonomien i kommunalområdene Skole og Mestring og velferd. Dette til tross foreslo ikke rådmannen endringer i budsjetttrammer, selv om det av kommunelovens § 14-5, 3. ledd framgår at rådmannen skal foreslå endringer dersom utviklingen tilsier vesentlige avvik. Begrunnelsene fra rådmannens side var at det på det tidspunktet ikke fantes reserver som kunne finansiere et potensielt merforbruk, og at det var viktig å sende tydelige forventninger om at det umiddelbart ble iverksatt tiltak på alle nivåer i organisasjonen med sikte på innsparinger.

Årsregnskapet viser at driften av kommunalområdene under ett (inkludert administrativ og politiske ledelse) kommer ut med mindreforbruk på ca. kr 120 000 sammenlignet med revidert budsjett. I forhold til opprinnelig budsjett er det imidlertid et merforbruk på snaut 24 millioner kroner, jf. budsjettjusteringen etter første tertial. Det er også betydelige variasjoner mellom områdene. Størst merforbruk i forhold til revidert budsjett, er det for kommunalområde Skole med snaut 7,4 millioner kroner. For kommunalområde Barnehage sin del er det et mindreforbruk på vel 4,8 millioner kroner. For nærmere forklaring om avvikene på de enkelte områdene, vises til omtaler senere i årsmeldingen.

Ikke minst sammenlignet med opprinnelig budsjett, synliggjør årsregnskapet store utfordringer i flere kommunalområder. Innenfor Mestring og velferd ble prosjektet *Bærekraftige tjenester* igangsatt i løpet av 2021. Arbeidet i dette prosjektet må prioriteres, og både politisk og administrativt må en være villig til å gjøre krevende prioriteringer. Også i øvrige kommunalområder må det være et tydelig fokus på tilpasning til endringer i behov, nye arbeidsmåter (innovasjon) og økonomisk måtehold.

I likhet med hva som var tilfelle for sektoren generelt, økte kommunens inntekter fra skatt og rammetilskudd betydelig mot slutten av fjoråret. Sammenlignet med revidert budsjett mottok kommunen snaut 11,7 millioner kroner mer i skatt og rammetilskudd i 2021. Økningen gjør at regnskapsresultatet totalt sett må karakteriseres som tilfredsstillende, og det gir muligheter for å styrke kommunens fondsmidler.

Jobbnærvær

Jobbnærværet i 2021 (90,2 %) var omtrent på samme nivå som i 2020 (90,4 %). I perioden 2016 – 2019 viste nærværet en positiv utvikling, og vi var på god vei mot å nå målet i handlingsprogrammet på 92,5 %. At utviklingen har snudd til negativ de to siste årene, må i all hovedsak tilskrives pandemien.

Selv om vi tar hensyn til den ekstraordinære situasjonen knyttet til pandemien, er jobbnærværet for lavt i deler av organisasjonen. Arbeid for økt jobbnærvær må derfor prioriteres også i fortsettelsen. Vi må lære av det vi (og andre) har lyktes med, slutte med det som ikke virker og være villige tenke nytt.

Generelt om året 2021

I innledningen til årsmeldingen for 2020, uttrykte jeg et håp om at flere av tiltakene, som på grunn av pandemien måtte utsettes i 2021, ville være mulig å gjennomføre i 2021. Blant annet gjaldt det tiltak for å tilpasse driftsnivået bedre til de økonomiske rammene. Dessverre skulle det vise seg at pandemien – og virkningen av den – også kom til å prege 2021. Derfor må vi konstatere at vi på flere områder ikke har kommet så langt som ønskelig i utviklingsarbeid og omstilling. Dette etterslepet, samt nye utfordringer som har oppstått gjennom 2021, gjør at både politikere og administrasjon står overfor krevende prosesser framover. Et positivt anlagt perspektiv på denne situasjonen, er at det forhåpentligvis motiverer oss til å tenke nytt. Selv om vi i mange år har snakket om behov for nye arbeidsmåter og andre løsninger, har vi kanskje ikke klart i tilstrekkelig i grad å overbevise oss selv og andre om nødvendigheten. Det bør ikke være noe problem nå.

Samtidig er det viktig for meg å påpeke – og anerkjenne – den store innsatsen kommunalt ansatte har nedlagt i 2021. For mange, under til dels svært krevende rammebetingelser preget av pandemien. Derfor har Søndre Land kommune levert gode tjenester også dette året. Her har vi mye å være stolte av, og å bruke som inspirasjon framover.

Denne inspirasjonen kan være viktig å ta med seg inn i arbeidet med prosjektet *Bærekraftige tjenester* i kommunalområde Mestring og velferd, jf. over. Tittelen *Bærekraftige tjenester* peker på at prosjektet har et langsiktig perspektiv. Blikket er festet mot 2040, og ambisjonen er en innretning på kommunens tjenester som møter innbyggernes behov, og som vil være økonomisk bærekraftige også 20 år fram i tid.

Hovlitunet omsorgssenter er den største investeringen i Søndre Land kommunes historie. Det har blitt et flott bygg som vekker oppsikt langt utover kommunens grenser. Derfor var det en stor begivenhet da det kunne tas i bruk sist sommer. Det flotte bygget er likevel ikke det viktigste. Viktigst er mulighetene bygget gir. Vi har nå fått de aller beste forutsetninger for framtidsrettet tjenesteproduksjon. I tillegg vil Hovlitunet forhåpentligvis fungere som møteplass, og som arena for aktiviteter av mange slag og for ulike målgrupper.

Hasvalsætra var lenge med som aktuelt alternativ for etablering av storskala batterifabrikk i regi av JBI (Joint Battery Initiative). Takket være svært framoverlente politikere og ansatte, og godt samarbeid med eksterne aktører som Raufoss Industripark, ble Hasvalsætra presentert på en profesjonell måte og som et troverdig alternativ. Tilbakemeldingene vi fikk, både underveis og i etterkant, har vært så godt som utelukkende gode. Vi har fått dokumentert at det er realistisk å tenke seg etablering av denne typen

virksomhet i Søndre Land. Det gir grunn til optimisme. Derfor er det også viktig at arbeidet med reguleringsplanen for området fortsetter.

I samme område har selskapet Energeia planer om etablering av et større solcelleanlegg. Det vil i tilfelle bli lokalisert på grunn tilhørende kommunen og to private grunneiere. Dette er et spennende prosjekt, ikke minst sett i lys av det åpenbare behovet for økt innenlandsk kraftproduksjon.

Takk

I Søndre Land har vi et godt samarbeid mellom folkevalgte, administrasjon og de ansattes organisasjoner. Dette samarbeidet drar vi nytte av, ikke minst i krevende situasjoner. Den spesielle situasjonen vi har levd i de to siste årene, har vist det til fulle.

For å sikre innbyggerne gode tjenester er vi helt avhengige av dedikerte og dyktige ansatte. Det har vi i Søndre Land kommune. At vi tross alt har kommet så godt av det krevende året 2021, har vi mange å takke for.

På vegne av kommunens administrative ledelse, takker jeg alle for det vi sammen har fått til i 2021!

Arne Skogsbakken

rådmann

2. Årsberetning

Årsberetningen skal gi en redegjørelse for kommunens viktigste hendelser sammen med en vurdering av kommunens økonomiske stilling og resultat gjennom året, jf. kommuneloven § 14-7 og regnskapsforskriften § 7-4.

2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold

2.1.1 Pensjon og vertskommuneansvaret

Kommunen har store pensjonsutgifter som blant annet skyldes rollen som vertskommune i forbindelse med ansvarsreformen fra 1991. Det har årlig blitt budsjettert med nedtrekk av driftsrammene, og fra 2013 er det gjort avsetning til et pensjonsfond.

Det ble ikke gjort noen avsetning til pensjonsfond i 2019 og 2020, mens det i 2021 ble avsatt 1,0 mill. til fondet, slik at beholdning på fondet pr. 31.12.2021 er 17,5 mill. Det er imidlertid en prioritert oppgave å fortsette oppbyggingen av pensjonsfond, og i inneværende økonomiplanperiode er det planlagt å sette av totalt 35 mill. innen utgangen av 2025.

2.1.2 Langsiktige plasseringer

Søndre Land kommune hadde tidligere store verdier i aksjer i VOKKS AS og Oppland Energi AS. Disse aksjene ble solgt i 2002 og 2004, og salgsværdien ble investert i langsiktige plasseringer, forvaltet i samarbeid med DNB Markets. Det ble utarbeidet et finansreglement, der rammene for hvordan pengene kan plasseres og forvaltes er stadfestet. Tanken bak dette var at den årlige avkastningen av midlene, etter at fondsavsetninger i samsvar med finansreglementet er foretatt, skal kunne bidra med tilskudd til driften av Søndre Land kommune. I kommunens økonomi- og finansreglement er det definert rammer for langsiktige plasseringer. Disse er som følger:

	<i>Maksimal</i>	<i>Minimal</i>	<i>Normal</i>
- Bankinnskudd/pengemarkedsfond	85 %	15 %	20 %
- Obligasjoner – lav kredittrisiko	75 %	20 %	40 %
- Obligasjoner – høyrente	15 %	0 %	10 %
Sum rentebærende midler	100 %	55 %	70 %
- Garanterte produkter	20 %	0 %	0 %
- Eiendom	10 %	0 %	0 %
- Alternative investeringsprod./hedgefond	10 %	0 %	0 %
Sum eiendom/alt. investeringsprod.	20 %	0 %	10 %
- Norske aksjefond	10 %	0 %	8 %
- Utenlandske aksjefond	20 %	0 %	12 %
Sum aksjefond	25 %	0 %	20 %

Sum Eiendom/alt. investeringsprod. er ikke i samsvar med delsummene for normalt nivå, og vil bli endret ved neste revidering av reglementet.

Tabellen under viser markedsverdi pr. 31.12 og avkastning av plasseringene for hele 2021, fordelt på de forskjellige aktivaklasser.

Året 2021 var et godt år når det gjelder langsiktige plasseringer, og endte det opp med en gevinst på 15,8 mill. pr. 31.12. Som vi ser av tabellen står aksjefond for en stor del av avkastningen, med nærmere 10 mill.

Resultatet består av *urealisert* verdiøkning, som betyr at det er en viss fallhøyde i verdiene.

Tabellen viser ellers de forskjellige aktivaklassenes andel av totalbeholdningen, og alle klassene er innenfor rammene som er vist i tabellen ovenfor.

Beholdning og resultat	Kostpris	Markedsverdi	Andel	Resultat
Bankinnskudd	27 737 749	27 737 749	9,4 %	121 438
Pengemarked	23 693 066	23 717 765	8,0 %	120 436
Obligasjoner – lav kredittrisiko	133 405 510	134 908 024	45,6 %	2 200 055
Obligasjoner - høyrente	33 493 098	33 268 204	11,3 %	2 458 702
Eiendom	5 709 800	5 831 650	2,0 %	954 350
Norske aksjefond	12 988 496	27 984 592	9,5 %	3 293 794
Utenlandske aksjefond	34 228 395	42 067 523	14,2 %	6 691 014
Totalt	271 256 114	295 515 507	100,00 %	15 839 789

Avkastning akkumulert:

År	Resultat	Markedsverdi
2002	2 864 787	85 259 863
2003	5 703 556	89 911 327
2004	4 743 822	174 655 149
2005	7 576 262	175 670 802
2006	10 345 313	177 762 199
2007	3 552 776	176 771 764
2008	-12 867 493	162 565 135
2009	15 334 842	177 899 977
2010	11 421 856	175 101 088
2011	717 096	175 818 184
2012	8 927 266	184 745 449
2013	16 629 304	201 374 753
2014	10 829 209	212 203 961
2015	7 702 798	219 905 158
2016	9 498 150	229 403 309
2017	12 973 658	242 376 967
2018	-254 633	242 122 334
2019	19 685 185	261 807 519
2020	17 792 699	264 600 218
2021	15 839 789	295 515 507
Totalt	168 904 314	

Inflasjon og avkastning på langsiktige plasseringer:

Søndre Land kommunes økonomi- og finansreglement kap. 11 vedrørende finansforvaltningen, forutsetter at kommunens langsiktige plasseringer blir inflasjonsjustert årlig. Finansreglementet ble sist revidert 27.09.2021, og i henhold til siste revidering heter det at «Med utgangspunkt i summen av langsiktige plasseringer 31.12.2020 skal det 31.12 hvert år være avsatt på fond til inflasjonsjustering i samsvar med endring i konsumprisindeksen pr. 31.12 hvert år.»

Oversikten under viser at inflasjonsjustering i samsvar med kravet i økonomi- og finansreglementet er 9,1 mill., mens faktisk avsatt er 14,2 mill. M.a.o. er det pr. 31.12.2021 en «reserve» på 5 mill.

Markedsverdi langsiktige plasseringer 31.12.2020	264 600 218
Beregnet inflasjonsjustering fra 2020-2021	9 181 627
Sum inflasjonsjusterte langsiktige plasseringer	273 781 845

	Beholdning	Beregnet	Reserve
Inflasjonsjustering (driftsfond)	14 257 869	9 181 627	5 076 242

Bufferkapital på langsiktige plasseringer:

Kommunens økonomi- og finansreglementet sier også at kommunen skal ha et bufferfond som sikkerhet for svikt i forhold til budsjettet avkastning. Bufferkapitalen skal helst utgjøre minimum den risikoberegning (stresstest) som foreligger ved utgangen av hvert år for å ta høyde for store fall i markedet.

Risikovurdering (stresstest):

	Markedsverdi (mill kr)	Verdifall (%)	Endr. markedsverdi (mill kr)
Norske aksjer	27,9	-30	-8,4
Utenlandske aksjer	42,0	-20	-8,4
Eiendom/alt. investeringer	5,8	-10	-0,6
Obligasjoner	191,9	-3,4	-7,9
Sum	235,9		25,3

	Beholdning	Stresstest	Avvik
Bufferkapital (bundet driftsfond)	19 335 564	25 259 701	-5 924 137

Avsetning til bufferkapital mangler ca. 5,9 mill. for å være på samme nivå som stresstesten pr. 31.12.21. Kommunens langsiktige mål er at kravet skal være oppfylt innen utgangen av 2023.

Langsiktig gjeld

Kommunens samlede lånegjeld	Regnskap 2021	Regnskap 2020	Gj.værende løpetid (gj.snitt) år
Samlet lånegjeld	678 722 486	725 472 251	20,1
-herav fastrentelån	473 199 819	490 173 336	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	2,84	3,05	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	2,19 %	1,66 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	2,20 %	1,67 %	
Kommunalbanken:			
Samlet lånegjeld	307 648 180	404 782 840	21,6
-herav fastrentelån	275 183 150	285 150 000	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,76	3,62	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	2,32 %	1,84 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	2,33 %	1,85 %	
Husbanken:			
Samlet lånegjeld	47 587 637	41 816 075	10,6
-herav fastrentelån	0	0	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0	0,02	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)		0,80 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)		0,80 %	
Nordea (sertifikatlån):			
Samlet lånegjeld	83 500 000	63 500 000	0,1
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0	0	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	1,0 %	0,63 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	1,0 %	0,63 %	
KLP Kommunekreditt:			
Samlet lånegjeld	239 986 669	215 373 336	27,0
-herav fastrentelån	198 016 669	205 023 336	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	1,92	3	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	2,07 %	1,80 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	2,08 %	1,81 %	

Rentesikring

Bank	Beløp	Rentesats	Utløpsdato	Sikringsmetode
Kommunalbanken	25 500 000	2,36 %	01.02.2026	Fastrente
Kommunalbanken	98 148 150	1,91 %	01.03.2021	Fastrente
Kommunalbanken	142 500 000	2,41%	07.01.2030	Fastrente
KLP Kommunekreditt	45 833 335	2,09 %	17.06.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	49 399 999	2,09 %	17.06.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	48 283 332	2,48 %	15.11.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	6 166 670	2,16 %	09.12.2021	Fastrente
KLP Kommunekreditt	48 333 333	1,56%	24.08.2021	Fastrente
Kommunalbanken	4 500 000	2,21 %	31.12.2024	Swap
Kommunalbanken	5 535 000	2,72 %	28.06.2024	Swap

Refinansieringsrisiko

Av kommunens samlede lånegjeld utgjør sertifikatlån i Nordea totalt kr 83 500.000.

Disse lånene refinansieres/nedbetales løpende, da de forfaller i sin helhet ved hvert forfall, som er 4 ganger årlig.

2.1.3 Fondsbeholdning

Status pr 31.12.2021:

Disposisjonsfond	70 220 405
Bundne driftsfond	22 679 153
Frie investeringsfond	158 561 215
Bundne investeringsfond	1 032 650
SUM fondsmidler	252 493 424

Næringsfondet:

Fondskapital pr 1. januar 2021

kr 3 159 886,52

Årets tilførsel av midler fra KMD (via fylkeskommunen) og renter

kr 1 997 138,31

Nye vedtatte tilsagn i året

kr 2 945 364,00

Fondskapital pr 31. desember 2021

kr 2 211 660,83

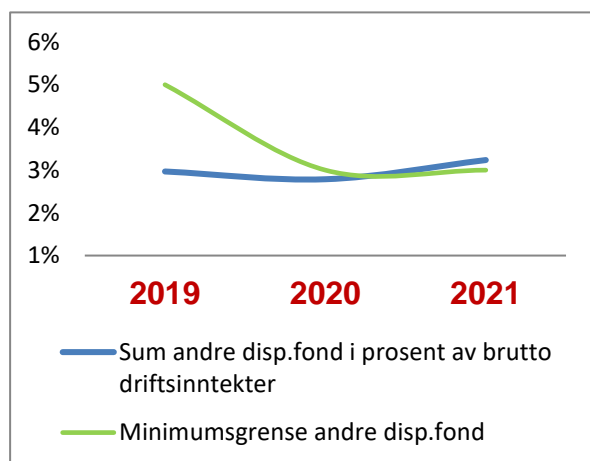
Kraftfondet:

I kapitalen inngår en urørlig grunnkapital på kr 3.981.667 som er framkommet gjennom avsetninger knyttet til Randsfjordreguleringen og Dokkautbyggingen.

Fondskapital pr 1. januar 2021	kr 5 225 826,79
Årets tilførsel av midler fra konsesjonsavgifter og renter	kr 592 416,81
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 335 000,00
Fondskapital pr 31. desember 2021	kr 5 483 243,60

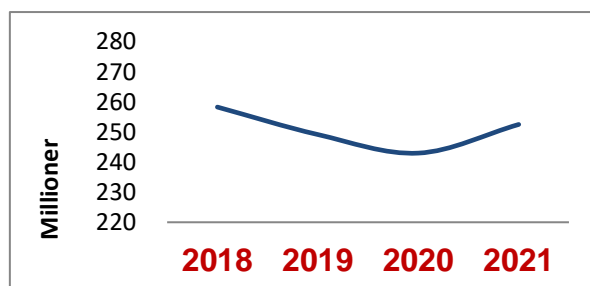
Fond for DA-midler, kommunens andel (60 %):

Fondskapital pr 1. januar 2021	kr 1 419 194,00
Årets tilførsel	kr 365 818,75
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 645 030,00
Fondskapital pr 31. desember 2021	kr 1 139 982,75

Beholdning disposisjonsfond eksklusiv inflasjonsfond, bufferfond og pensjonsfond

Beholdningen på kommunens disposisjonsfond anses som tilfredsstillende. Den anbefalte minimumsgrensen i prosent av brutto driftsinntekter var tidligere på 5%, men er nedjustert til 3% fra 2019 for å være mer tilpasset til kommunens økonomiske situasjon. Ved utgangen av 2021 er beholdningen på 3,2%.

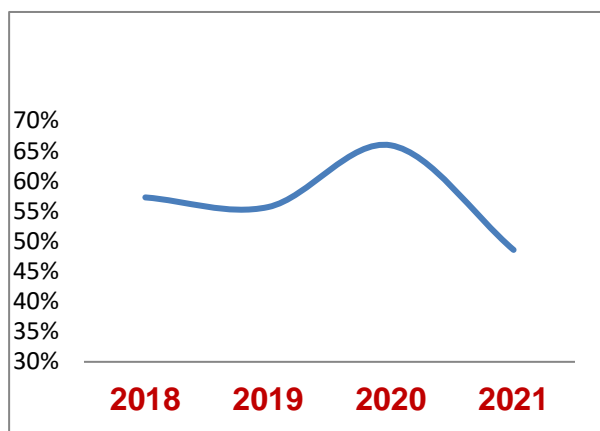
Total fondsbeholdning

Kommunens totale fondsbeholdning ligger på et godt nivå. Året 2021 endte med et godt resultat, og dermed en god tilførsel av midler. Det er planlagt relativt store avsetninger til fond i inneværende økonomiplanperiode. Dette gjelder i særlig grad bufferkapital, inflasjonsjustering og pensjonsfond.

2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon

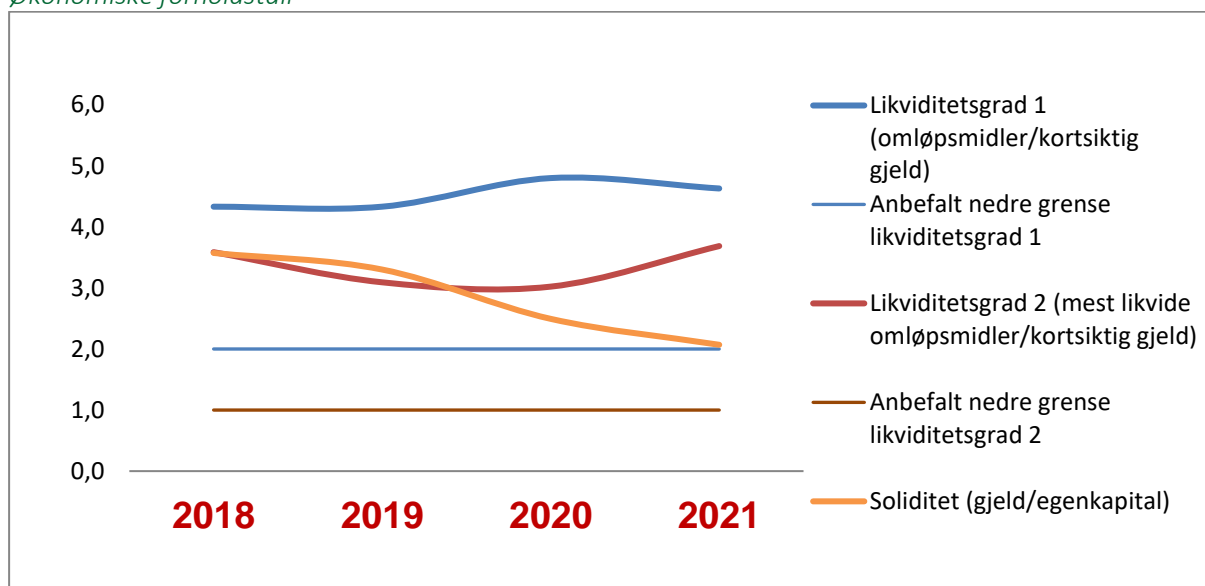
2.2.1 Økonomisk utvikling

Utvikling i arbeidskapital korrigert for premieavviket

Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Utviklingen i arbeidskapital var positiv fra 2019 til 2020, men hadde en nedadgående kurve fra 2020 til 2021. Det forventes en stabil og god arbeidskapital videre framover.

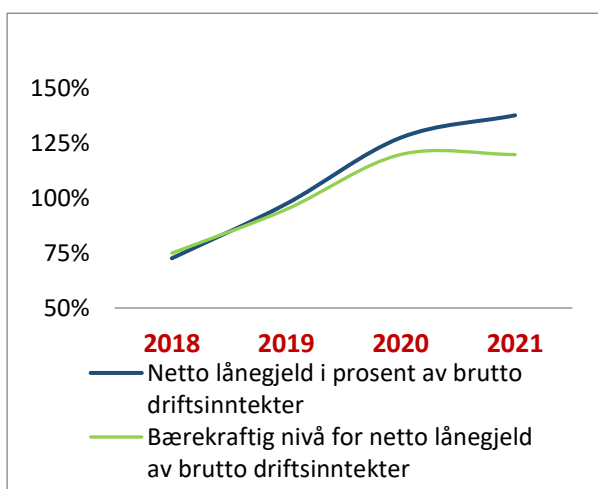
Økonomiske forholdstall

Likviditet forteller om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser. Oversikten viser at kommunen har hatt bra likviditet de siste årene, og det er ingen kjente forhold som vil påvirke denne utviklingen negativt. Kommunen har ikke hatt behov for å benytte seg av kassekreditt i 2021, og dette viser også at likviditeten er forholdsvis god.

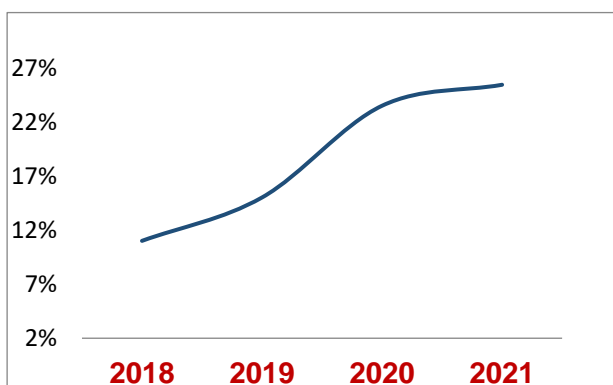
Soliditeten kan forklare kommunens evne til å tåle tap, og denne har vært ganske stabil, men har vist en synkende tendens de siste årene.

På sikt forventes det en stabil og god soliditet.

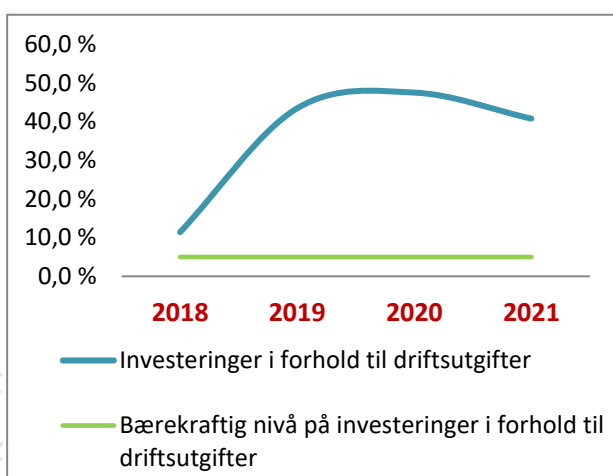
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Gjeldsprosenten gir informasjon om soliditeten og kommunens evne til å tåle store tap. Kommunens mål er at netto lånegjeld ikke skal overstige 120% av brutto driftsinntekter de neste 10 årene. Ved utgangen av 2021 er nivået litt over dette målet. I planperioden er det lagt opp til et lavere investeringsnivå, som igjen betyr lavere gjeldsgrad.

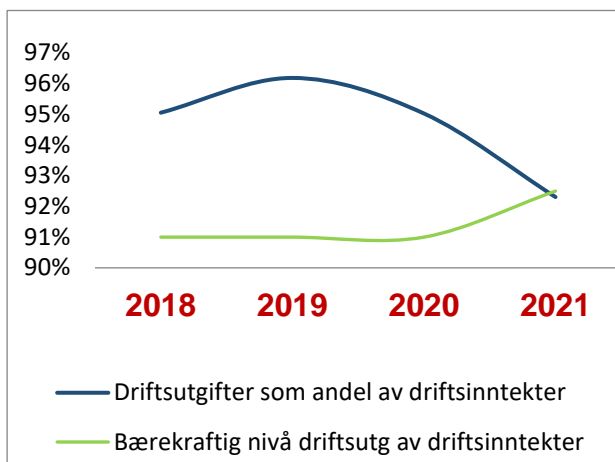
Egenfinansiering av investeringer i prosent av brutto investeringer.

De siste årene har vi hatt en økende grad av egenfinansiering, og det er blant annet tilskudd fra Husbanken til byggeprosjekter som er årsaken til dette. Det forventes ikke at kommunen skal egenfinansiere store investeringer framover, slik at egenfinansieringsgraden forventes å falle.

Årlige investeringer i prosent av driftsutgifter

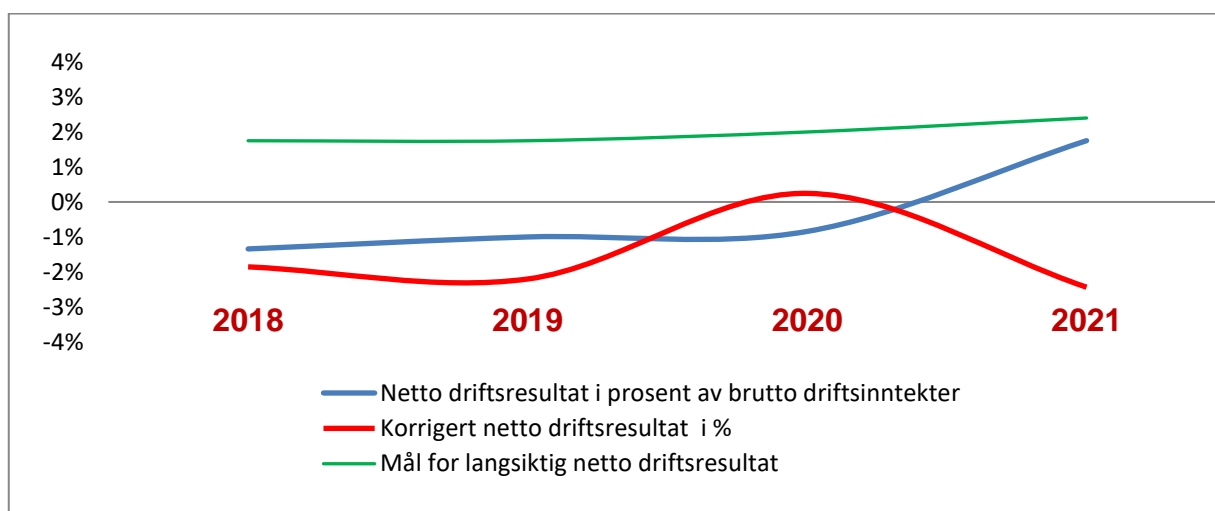
Kommunens mål er at årlige investeringer ikke bør overstige 5,5% av driftsutgiftene. Store investeringer de siste årene har ført til at nivået ligger langt over målet, men de planlagte investeringene de kommende år ligger på et langt lavere nivå.

Driftsutgifter i prosent av driftsinntekter

Det langsiktige målet er at driftsutgiftene ikke bør overstige 92,5% av driftsinntektene inklusive finansinntekter. I 2021 er dette målet nådd.

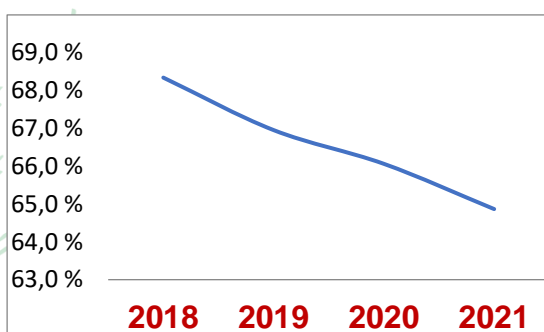
Netto driftsresultat

Når man holder premieavviket og avsetninger/bruk av bundne fond utenom, viser korrigert netto driftsresultat -2,44% i 2021. Premieavviket og fondsføringene er poster i regnskapet som påvirker driftsresultatet i stor grad og varierer veldig fra år til år. Det er derfor viktig å korrigere for disse postene for å få sammenlignbare driftsresultater.

Bærekraftig langsiktig nivå på netto driftsresultat er justert opp fra 1,75% til 2,4 % i 2019 for å være bedre tilpasset kommunens økonomiske situasjon.

2.2.2 Statlige styringssignaler og utvikling i rammetilskudd

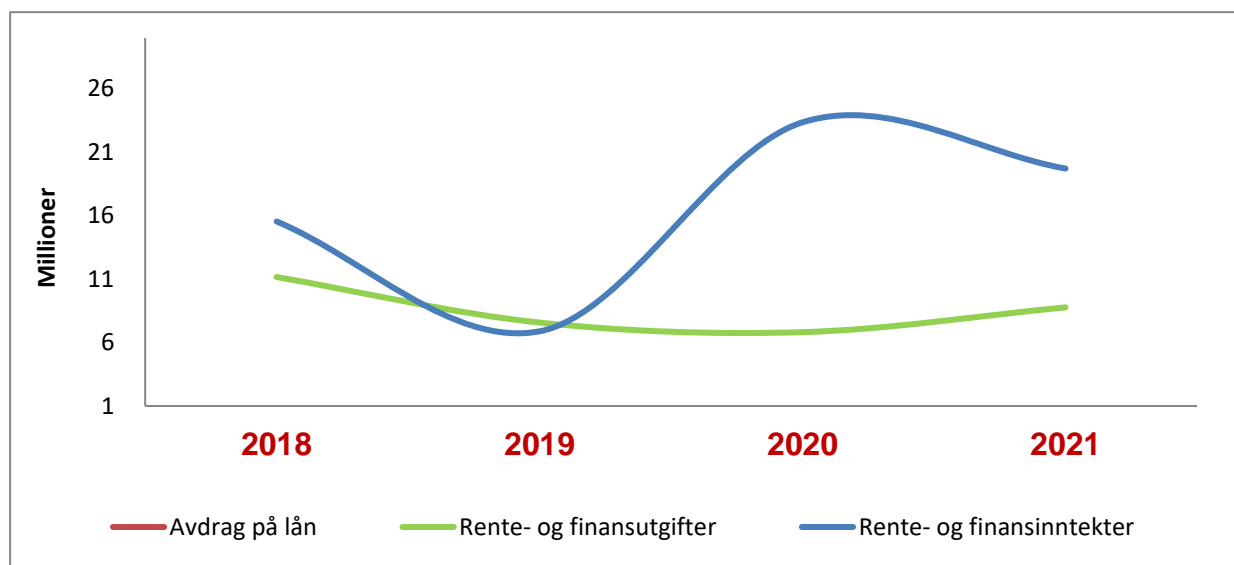

Lønnsutgifter i prosent av totale driftsutgifter

Lønnsutgiftene står for en forholdsvis stor andel av de totale driftsutgiftene, blant annet på grunn av kommunens vertskommunerolle. Lønnsutgiftenes andel av de totale driftsutgiftene er imidlertid synkende. I 2021 var lønnsutgiftenes andel av totale driftsutgifter 64,9%.

Renter og finans

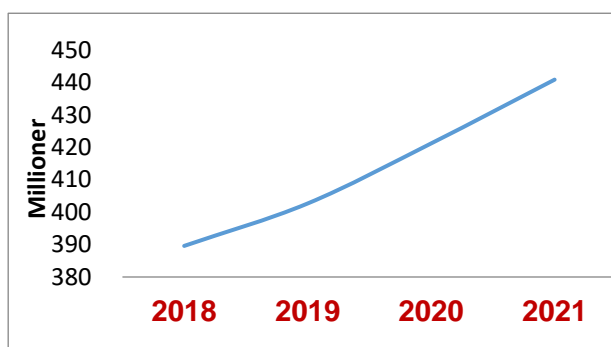

Året 2021 har vært preget av et relativt lavt rentenivå, mens det forventes en opptrapping av rentenivået i 2022 og 2023.

De store investeringene i de kommende år vil påvirke de årlige avdragene i stor grad, samtidig som det forventes et høyere rentenivå. På den måten vil de totale rente- og avdragsutgiftene trolig øke betydelig, og derved utgjøre en større andel av kommunens driftsutgifter enn hva tilfellet er i dag.

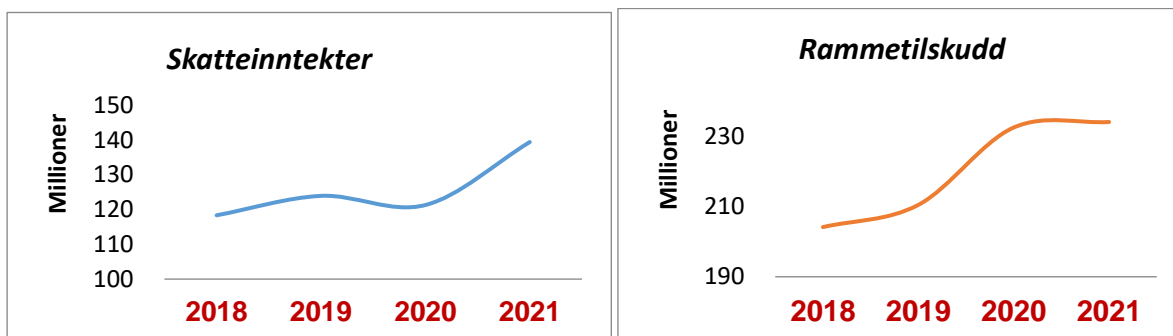
Høye renteinntekter de siste årene skyldes i stor grad avkastningen på langsiktige plasseringer, som var på 17,8 mill i 2020 og på 15,8 mill. i 2021

Skatter, rammetilskudd og andre statlige overføringer

Inntektsutvikling

De frie inntektene har hatt en jevn økning de siste årene, og var i 2021 på nærmere 441 mill.

Kommunen har hatt en positiv utvikling på skatteinngang og rammetilskudd de siste årene.

Etter en liten nedgang i skatteinntekter i 2020 ble 2021 et svært godt år med tanke på skatteinngang. Skattene økte fra 121,3 mill. i 2020 til 139,4 mill. i 2021.

Rammetilskuddet hadde en liten økning fra 232,5 mill. i 2020 til 234,0 mill. i 2021.

2.2.3 Forhold av betydning for økonomisk utvikling

Kommunen har siden *Ansvarsreformen* i 1991 vært vertskommune for de tidligere institusjonsboerne innenfor HVPU, og mottar årlig vertskommunetilskudd for å levere fullverdige tjenester til disse innbyggerne. Vertskommunetilskuddet var i 2021 på 65,1 mill. Vertskommunebrukerne vil etter hvert falle fra, og når siste bruker er borte vil tilskuddet falle bort.

Det er en stor utfordring for Søndre Land kommune å redusere sine driftsutgifter tilsvarende dette bortfallet av inntekter. En vesentlig årsak til dette er at kommunen har hatt mange ansatte som har arbeidet innenfor vertskommunevirksomheten, og kommunen vil ha store pensjonsutgifter for disse tidligere ansatte i flere tiår framover.

Et annet forhold som vil påvirke kommunens økonomi framover er bygging av det nye Hovlitunet omsorgssenter. Byggingen startet opp i slutten av 2018, og det ble tatt i bruk sommeren 2021. Investeringen beløper seg til ca. 480 mill. Låneopptaket til investeringen i Hovlitunet betyr at årlige finansutgifter framover vil bli vesentlig større enn dagens nivå.

Kommunens befolkningsutvikling er en tredje faktor som kan bli en økonomisk utfordring framover, med en redusert og stadig aldrende befolkning.

Søndre Land kommune har de senere årene hatt utfordringer med til dels stort overforbruk i driftsregnskapet, og med tilhørende negative netto driftsresultat. At en har unngått regnskapsmessig merforbruk totalt, skyldes i all hovedsak høyere avkastning på langsiktige plasseringer enn budsjettet. Dette er ikke en situasjon som kan vedvare over tid. Kommunen engasjerte i 2019 Telemarksforsking for å kartlegge og analysere utfordringene og omstillingsbehovet for Søndre Land kommune. Anbefalingene fra Telemarksforsking er vesentlige bidrag inn i pågående omstillingsarbeid.

I tillegg ble prosjektet *Bærekraftige tjenester* satt i gang i 2021. Prosjektet har et langsiktig perspektiv, ikke minst i lys av den demografiske utviklingen.

2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett

	Regnskap 2021	Budsjett inkl endr 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
BARNEHAGE	62 779 632	67 624 691	-7	-4 845 059	67 100 000
SKOLE	69 316 581	61 954 216	12	7 362 365	61 000 000
MESTRING OG VELFERD	195 119 049	195 461 067	0	-342 018	170 800 000
LOKALSAMFUNN	32 059 647	34 498 968	-7	-2 439 321	34 200 000
FELLES	26 721 392	18 900 000	41	7 821 392	8 400 000
STAB OG STØTTE	27 163 634	27 849 999	-2	-686 365	27 600 000
UTVIKLING	11 384 573	9 810 583	16	1 573 990	6 500 000
RÅDMANNSGRUPPE	6 641 326	7 241 726	-8	-600 400	7 100 000
POLITISK LEDELSE	4 256 550	4 400 000	-3	-143 450	4 400 000
Sum ordinær drift	435 442 385	427 741 250	2	7 701 135	387 100 000
Premieavvik	-25 358 490	-24 000 000	6	-1 358 490	-6 100 000
Skatter og rammetilskudd	-439 471 263	-428 700 000	3	-11 671 263	-413 100 000
Renter og finans	29 387 369	24 058 750	22	5 328 619	32 100 000
TOTALT	0	0	0	0	0

Det er bekymringsfullt at selve driften har et så stort merforbruk. Mot gjeldende budsjett er avviket som tabellen viser på 7,7 mill. Ser man imidlertid på området *Felles*, så er avviket der 7,8 mill i forhold til det endelige budsjettet. I forhold til opprinnelig budsjett er det imidlertid et merforbruk på snaut 24 millioner kroner, jf. budsjettjusteringen etter første tertial. De koronarelaterte utgiftene ble utgiftsført på området *Felles*, mens kompensasjonen ble ført under *Skatter og rammetilskudd*. Uten dette avviket er ordinær drift nær balanse, sammenlignet med gjeldende budsjett.

For detaljer henvises det til de respektive kommunalområders forklaringer til sin måloppnåelse.

Premieavviket

Premieavviket er vist som en egen linje i rapporten, da dette er en post som ikke har med den ordinære driften å gjøre. Den er dessuten svært vanskelig å budsjettere. Premieavviket er definert som forskjellen mellom den beregnede pensjonskostnaden og betalt pensjonspremie. For 2021 ble det et positivt netto premieavvik (inntekt) på 25,4 mill.

Skatter og andre statlige overføringer

Skatteinngangen i 2021 var den høyeste noen gang for Søndre Land kommune, og endte på 139,4 mill. Til sammenligning var skatteinngangen på 121,3 mill. i 2020, og i det opprinnelige budsjettet for 2021 var skatteinngangen satt til 126 mill.

Renter og finans

Innen renter og finans er det totalt et avvik på 5,3 mill.

- Renter på lån: 8,8 mill., mot budsjett 8,5 mill.
- Avdrag på lån: 27,9 mill., mot budsjett 29,6 mill.

- Avsetning til disposisjonsfond: 11,0 mill., mot budsjett 3,6 mill.

Avsetning til disposisjonsfond er en følge av at regnskapet hadde som utgangspunkt et mindreforbruk på 9,0 mill., som ble gjort opp mot tilbakeføring av fondsbruk og resterende ble avsatt på fond.

Driftsresultat

Som tabellene under viser har kommunen i 2021 et brutto driftsresultat på -0,6 %, og 1,8 % i netto driftsresultat, begge målt mot brutto driftsinntekter. Det er anbefalt et nivå på 1,75 % som nedre grense for netto driftsresultat, og resultatet i 2021 er således rimelig tilfredsstillende. En svært god skatteinngang er en viktig bidragsyter til et godt netto driftsresultat i 2021.

Brutto driftsresultat på -0,6% er imidlertid bekymringsfullt. Årsaken er betydelig merforbruk i driften. Dette er forklart under de respektive driftsområder.

Forskjellene mellom brutto og netto driftsresultat er at brutto driftsresultat viser resultatet for selve driften; d.v.s. før finansinntekter og -utgifter, mens disse er tatt med i netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat	-3 244 177	-0,6%
Netto driftsresultat	10 355 277	1,8%
Korrigert netto driftsresultat (ekskl netto premieavvik på pensjon og fondsbruk/-avsetninger bundne fond)	-14 402 559	-2,4%

Investeringsregnskapet

	Regnskap 2021	Budsjett inkl endr 2021	Budsjett oppr 2021
Sum investeringer i anleggsmidler	89 435 033	128 808 500	130 245 000
Andre investeringer	152 969 845	153 670 000	154 000 000
Finansiert av lånemidler	195 303 721	226 617 393	253 525 000
Annen intern og ekstern finansiering	45 608 015	52 500 000	29 920 000
Bruk av lån til videreutlån	7 514 960	10 000 000	10 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	3 937 133	3 000 000	600 000

Som tabellen viser ble de totale investeringene i anleggsmidler ca 39 mill lavere enn *revidert investeringsbudsjett* 2021. Dette skyldes at enkelte investeringsprosjekter ikke ble startet opp eller at framdriften gikk saktere enn forutsatt i 2021. I disse tilfellene blir prosjektene *rebudsjettet* i 2022.

Av store enkeltprosjekter i 2020 kan nevnes:

Mestring og velferd:

- *Hovlitunet (tatt i bruk, men gjenstår litt utendørs jobb)* 65,8 mill.

Lokalsamfunn:

- *VAR-investeringer (vann, avløp, renovasjon)* 6,3 mill.

For ytterligere detaljer, se *Bevilgningsoversikt, investeringer spesifisert pr. prosjekt* i årsregnskapet.

2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk

2.4.1 Verdier, etiske retningslinjer og arbeidsgiverpolitikk

Etiske retningslinjer ble vedtatt i 2011 for alle ansatte og folkevalgte i Søndre Land kommune. I 2015 ble det vedtatt arbeidsgiverstrategi for Søndre Land kommune. Dette er et viktig styringsdokument som bygger på kommunens verdiplattform og har overordnede mål og ulike satsningsområder som skal følges. I 2016 ble de etiske retningslinjene og arbeidsgiverstrategien trykt opp i samsvar med ny visuell profil og delt ut til alle folkevalgte, ledere og medarbeidere i organisasjonen. De etiske retningslinjene og arbeidsgiverstrategien har også vært tema på ledersamlinger og på personalmøter i organisasjonen.

I 2018 startet man opp med *Stolte sammen samlinger* hvor man innkalte alle ansatte i organisasjonen med en stillingsstørrelse over 20 %, samt de folkevalgte. Hensikten med samlingene var gjennomgang av etiske retningslinjer, arbeidsgiverstrategi, myndiggjøring av medarbeider og generell informasjon om viktige prosjekter og tiltak kommunen gjennomfører. Samlingene gikk frem til sommeren 2019 og totalt ble det gjennomført ca. 25 samlinger. Deltakerevalueringene var gjennomgående svært gode. Som følge av pandemien, har det ikke vært mulig å følge opp *Stolte sammen* samlingene som forutsatt. I løpet av 2022 vil imidlertid bli igangsatt et arbeid med revisjon av kommunens arbeidsgiverstrategi der erfaringene fra samlingene vil være et viktig bidrag.

Det er inngått lederavtaler med alle avdelingsledere hvor etterlevelse av kommunens verdigrunnlag og ledelsesprinsipper er vektlagt. Det er i tillegg fokus på resultatkrav og utviklingsmål. Lederavtalen blir revidert og inngått årlig og er en del av medarbeidersamtalene mellom rådmann og kommunalsjefer og mellom kommunalsjefer og avdelingsledere.

I 2021 ble det gjennomført et lederutviklingsprogram der sentrale tillitsvalgte og formannskapet også var involvert. Sentrale elementer i lederutviklingsprogrammet var blant annet prosjektprioritering og prosjektstyring, COS¹ for ledere og gjennomføringskraft. I tillegg var det i de fleste samlingene en del som handlet om innovasjon.

Personalpolitiske satsningsområder fremkommer i arbeidsgiverstrategien gjennom seks innsatsområder. Arbeidet med å konkretisere noen av disse satsningsområdene startet opp i 2016. Revidering av lønnspolitiske retningslinjer ble ferdig i 2018 og personalhåndboka ble ferdig revidert i 2019. HMS håndboken ble ferdigrevidert i 2020.

2.4.2 Overordnet intern kontroll og styring

Rådmannen skal ha betryggende internkontroll, jf. kommunelovens kapittel 25. Dette ivaretas blant annet gjennom en tydelig intern organisering med klare ansvarsforhold og roller.

Videre bidrar både politisk og administrativt delegeringsreglement til å tydeliggjøre ansvarsforholdene henholdsvis mellom politikk og administrasjon og internt i administrasjonen. Det administrative delegeringsreglementet ble revidert i 2020. Videre er lederavtalene (jf. over) et sentralt instrument i internkontrollen. For øvrig er sentrale dokumenter for betryggende interkontroll på plass.

Det er i løpet av 2021 igangsatt et arbeid for å kvalitetssikre og videreutvikle kommunens overordnede internkontrollsystem. Arbeidet tar blant annet utgangspunkt KS' veileder *Orden i eget hus*. Rådmannen legger til grunn at arbeidet slutføres i løpet av 2022.

Ikke minst som følge av dataangrepet mot Østre Toten kommune i januar 2021, har fokuset på IKT-sikkerhet og internkontroll på IKT-området blitt ytterligere forsterket. Her jobbes det systematisk både lokalt og regionalt i Gjøvikregionen.

Sentrale styringsdokumenter som kommuneplanens samfunnsdel, handlings- og økonomiplan samt virksomhetsplan tydeliggjør hvilke mål og resultater organisasjonen skal arbeide for å nå. Kommunen har sektorovergripende retningslinjer som etiske retningslinjer, arbeidsgiverstrategi, personalhåndbok, økonomi- og finansreglement og HMS/IK- håndbok, anskaffelsesreglement og prosjekthåndbok. Som en direkte oppfølging av lederutviklingsprogrammet i 2021, jf. foran, ble kommunens prosjekthåndbok oppdatert i 2021.

Oppfølging av hvorvidt organisasjonen når målene skjer formelt gjennom tertialrapportering og årsmelding. Videre oppfølging og kontroll av måloppnåelse gjennomføres i ledermøter. På bakgrunn av økonomisk status for kommunen har det vært månedlig rapportering av økonomisk status.

---

¹ COS = Circle of Security (på norsk Trygghets sirkelen) er et verktøy som bygger på tilknytningsteori og forskning. I Søndre Land er dette en hovedsatsing for de deler av organisasjonen som jobber med barn og unge. Prinsippene i COS har også overføringsverdi til ledelse og relasjoner mellom voksne.

Kvalitetssystemet gir god systemunderstøttelse i arbeidet med internkontroll, gjennom å gi en god og enkel dokumentasjon av rutiner, sikre kontinuerlig forbedring, læring og avdekke sviktende kvalitet.

Kvalitetssystemet ble oppgradert i 2020, og det arbeides med å få en tydeligere oversikt over innhold. Det ble i 2016 utarbeidet en oppfølgingsrutine som innebar at man i ledermøter og avdelingsmøter gjennomgår registrerte og behandlede avvik/forbedringsforslag innenfor sitt ansvarsområde. Dette for å sikre bedre kontrolloppfølging.

Tilsyn innen fagområder og fra arbeidstilsynet bidrar også positivt til god kvalitetssikring og økt fokus på internkontroll i organisasjonen.

2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling

2.5.1 Kjønnsbalanse

Søndre Land kommune hadde pr 31.12.2021 totalt 624 ansatte, fordelt på 122 menn og 502 kvinner. Det er en klar overvekt av kvinner innen de tradisjonelle kvinneyrker som skole, barnehage, helse og omsorg. Andelen menn er i overvekt innen teknisk drift og deler av bygg og vedlikehold. I rådmannsgruppa er det 37,5 % kvinneandel og på avdelingsledernivå 62,5 % kvinneandel.

	2021	2020	2019	2018
Antall besatte årsverk	486	496	488	497
Antall ansatte	712	666	662	676
Antall kvinner	564	525	535	568
Andel kvinner	79,2 %	79,3 %	79,1 %	79,2 %
Antall menn	148	137	141	149
Andel menn	20,3 %	20,7 %	20,9 %	20,8 %

Søndre Land kommune har i sin tilsettingsprosedyre nedfelt at begge kjønn ønskes representert på arbeidsplassene. Tilsettinger skjer etter kvalifikasjonsprinsippet, men det underrepresenterte kjønn foretrekkes når begge kjønn står likt i forhold til kvalifikasjoner. Det ligger en stor utfordring i å rekruttere kvalifiserte menn til helse og omsorgsykker og til arbeid i skole og barnehager. Det er selvsagt ønskelig å rekruttere tilsvarende med kvinner til de mer tekniske mannsdominerte yrkene. Innenfor helse har Søndre Land kommune inngått avtale med prosjektet «Menn i helse», det er et prosjekt å få menn som står utenfor arbeidslivet, inn i utdanningsløp som helsefagarbeider.

2.5.2 Likelønn

Gjennomsnittslønn:

Kategori	Kvinner 2021	Menn 2021	Kvinner 2020	Menn 2020	Kvinner 2019	Menn 2019
Assistenter	383 004	380 820	372 385	379 933	373 343	379 965
Fagarbeider og hjelpepleier	451 545	457 800	420 988	420 302	421 112	419 708

Høgskolegrupper (ekskl kap.5)	560 976	561 031	532 939	538 442	515 132	534 339
Avd.ledere (9451)	688 056	710 568	654 769	692 857	660 444	694 368

Lønnsnivået mellom menn og kvinner innen assistenter og høgskolegruppen er tilnærmet likt. For gruppen fagarbeidere er det et litt større skille, men likevel ikke spesielt stort. I avdelingsledergruppen har det gjennom flere år vært en forskjell i lønnsnivået. Noe kan forklares utfra «bransjeulikheter» i lønnsnivå. Det er likevel verdt å merke seg at forskjellene for avdelingsledere er redusert fra 2020 til 2021.

2.5.3 Stillingsstørrelser

Søndre Land kommune arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for utvidelse til større stillingsstørrelser og med fast tilsetting av vikarer, men det er fortsatt mange ansatte som går i deltidsstillinger av forskjellige årsaker. Det er satt i gang et prosjekt «Heltidskultur», som skal jobbe med å fremme heltid i Søndre Land kommune. Det er imidlertid ikke noen tydelig nedgang i deltidsstillinger per 31.12.21, snarere tvert imot. Arbeidet i prosjektet, og øvrige tiltak for å øke andelen heltidsstillinger, må prioriteres framover.

	2021	2020	2019	2018
Antall besatte deltidsstillinger (både faste og midlertidig ansatte)	430	474	346	372
Antall kvinner i deltidsstillinger	359	399	298	316
Andel kvinner	83,5 %	84,0 %	86,1 %	84,95 %
Antall menn i deltidsstillinger*	71	75	48	56
Andel menn	16,5 %	16,0 %	13,9 %	15,5 %

*14 brannkonstabler er medregnet.

Som det framgår, er langt flere kvinner enn menn som jobber deltid i kommunen Mange av disse jobber turnus innenfor helse.

2.6. Politisk organisering

Etter kommunestyrevalget høsten 2020 er det følgende sammensetting i kommunestyret og formannskapet (tallene i parentes viser sammensettingen i forrige periode):

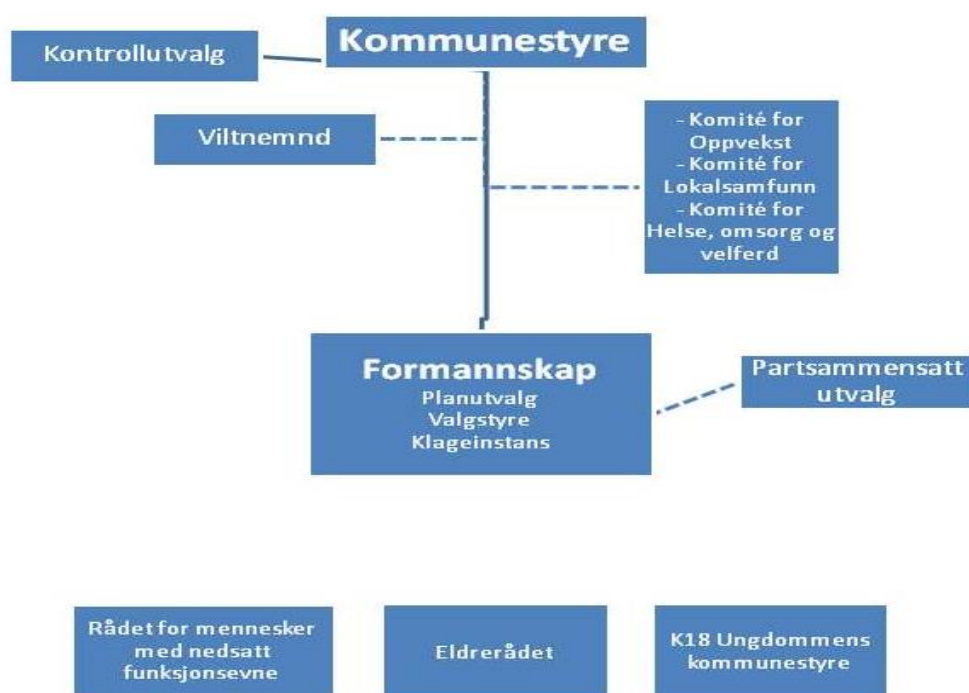
	Kommunestyret	Formannskapet
Arbeiderpartiet	9 (10) *	3 (3)
Søndre Land Bygdeliste	5 (4)	1 (1)
Høyre	4 (3)	1 (1)
Senterpartiet	4 (3)	1 (1)
Venstre	1 (2)	0 (1)
Sosialistisk Venstreparti	1 (1)	1 (0)
Fremskrittspartiet	0 (1)	0 (0)
Miljøpartiet De Grønne	0 (1)	0 (0)
Rødt	1 (0)	0 (-)
Sum representanter	25 (25)	7 (7)
Herav kvinner	9 (7)	2 (2)

* Ett medlem har i løpet av perioden meldt seg ut av Arbeiderpartiet og møter som uavhengig representant

I det konstituerende kommunestyremøtet 14.10.2019 ble det foretatt valg av formannskap og ordfører, samt valg av øvrige folkevalgte organer i henhold til bestemmelsene i den nye kommuneloven som trådte i kraft fra og med konstitueringsmøtet. Foruten kommunestyret og formannskapet, består den politiske organiseringen av en komitemodell etter den nye kommunelovens § 5-9 hvor det er opprettet tre komiteer som utgår av kommunestyret. Etter den nye kommunelovens bestemmelser også både rådene, viltnemnda og partssammensatt utvalg definert som folkevalgte organer.

Nedenfor er det en illustrasjon som viser politisk organisering. I tillegg er det flere andre råd og utvalg som ikke er definert som folkevalgte organer som for eksempel samarbeidsutvalgene i skoler og barnehager.

3. Oppfølging av kommuneplanens handlingsdel

3.1. Målepunkter i kommuneplanens samfunnsdel

	Slik vil vi ha det	Delmål	Resultat 2021
SAMFUNN	1) Søndre Land skal være attraktiv for unge familier i etableringsfasen.	Antall nyfødte per år > 50 og nettoflytting > 0.	Antall nyfødte 36 Netto innflytting - 29
	2) Folkehelsen skal bedres.	Tilrettelegge for de gode valg og livsmestring.	Folkehelseoversikten for 2021 gir i liten grad indikasjon om endringer i positiv retning på de indikatorene kommunen har oppmerksomhet på
	3) Kommunen skal ha et sterkere næringsliv.	Gi næringslivet et konkurransefortrinn.	Antall arbeidsplasser gikk opp i perioden 2018 – 2020, men litt ned igjen i 2021.
BRUKERE	4) Brukerne av kommunens tjenester skal være godt fornøyd.	Brukertilfredshet > 5 på en skala fra 1-6, innen barnehage, teknisk, kultur og helse, omsorg og velferd.	Siste Innbyggerundersøkelse er fra 2017. Brukere av kommunens tjenester er mer fornøyd i 2017, enn i 2014, med 7 av 10 tjenester. Spesielt god utvikling har fritidstilbud til ungdom og servicetorget.
	5) Elevene skal ha et godt læringsresultat og en god skolehverdag.	Minst like gode resultater som landsgjennomsnittet i lesing, regning og engelsk på 5. trinn, grunnskolepoeng og elevtilfredshet 7 trinn.	Nasjonale prøver, 5 trinn: Landet: 50. Søndre Land: Lesing 46, regning 44, engelsk 46 Grunnskolepoeng: Landet 43. Søndre Land 40,5 Elevtilfredshet, trivsel, 7 trinn: Landet 4,1. Søndre Land 4,0
	6) Større andel av befolkningen med høyere utdanning.	Kommunen skal minst være på nivå med fylket når det gjelder andel med universitets- eller høyskoleutdanning innen 2026.	Søndre Land kommune ligger fortsatt betydelig under fylkesnivå. Differansen har vært konstant de senere årene
ANSATTE	7) I Søndre Land utvikler vi hverandre til gode og kvalitetsbevisste medarbeidere.	Medarbeidertilfredshet > 4,3* (på en skala fra 1-5) og jobbnærver > 92,5.	Medarbeidertilfredshet: Det ble gjennomført en medarbeiderundersøkelse høsten 2021 SLK 2021 = 4,3 SLK 2017= 4,2 Jobbnærver: 90,2

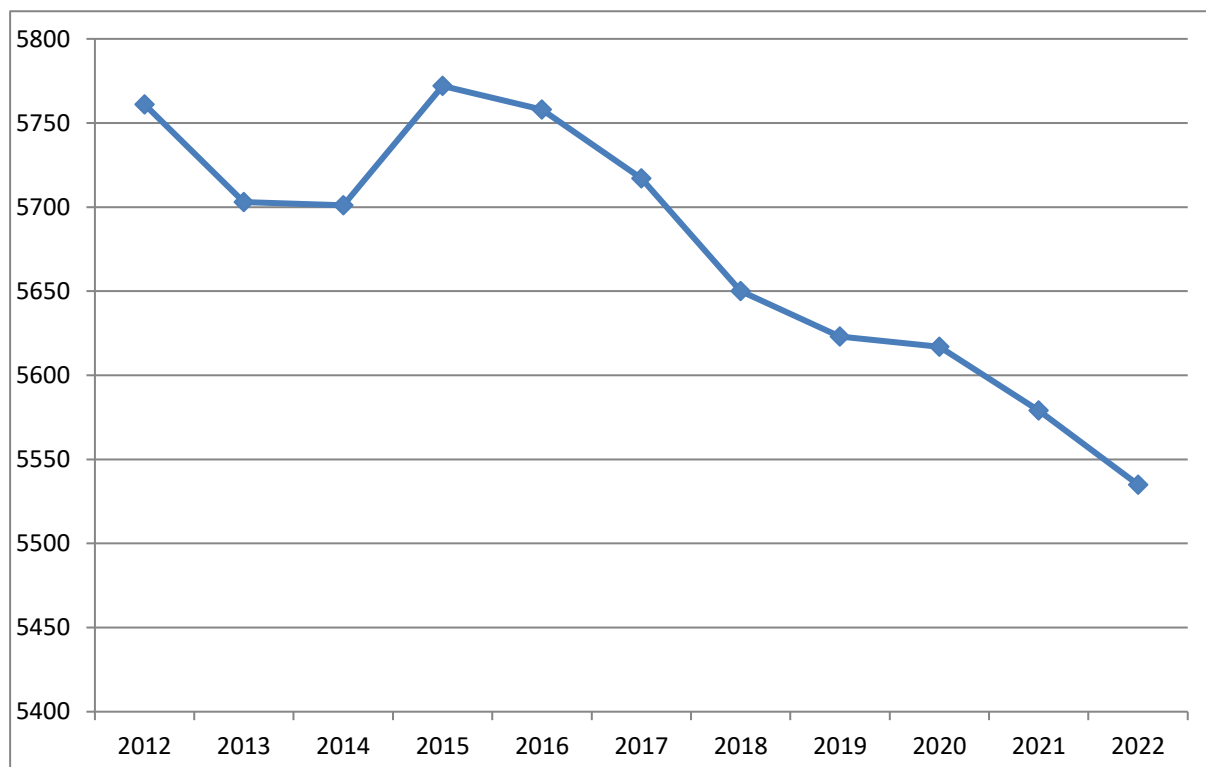

3.2. Demografi og sysselsetting

Befolkningsutvikling

Tabellen nedenfor viser utviklingen i folketallet i Søndre Land fra 2012 til 2022.

Tabell: Folketallet per 01.01 Kilde SSB

Befolkningen i Søndre Land er redusert med i overkant av 200 innbyggere de siste 10 årene

Spesifisert befolkningsutvikling 2015 - 2020

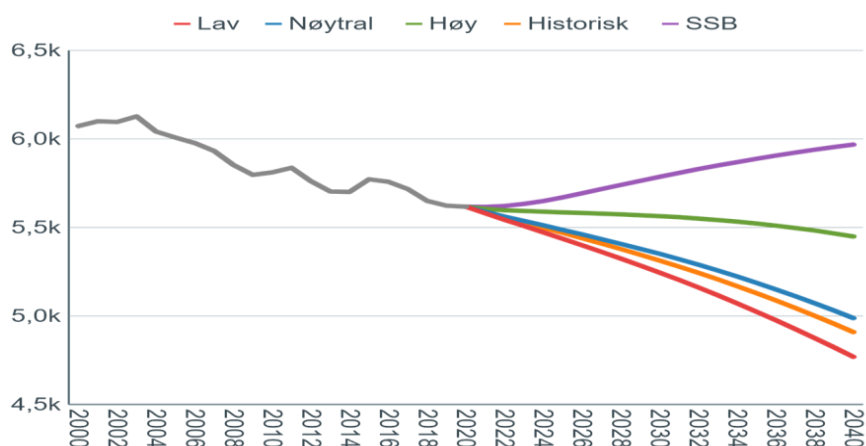
	2021	2020	2019	2018	2017
Folketallet pr 31.12.	5 535	5579	5617	5623	5650
Fødte	36	27	57	47	51
Døde	52	62	56	64	60
<i>Fødselsoverskudd</i>	-16	-35	1	-17	-9
Innflyttinger	300	297	279	283	304
Utflyttinger	329	300	286	293	362
<i>Nettoinnflytting</i>	-29	-3	-7	-10	-58
Folketilvekst i løpet av året	-44	-38	-6	-27	-67

Tabell: Spesifisert utvikling i folketallet i Søndre Land kommune. Kilde SSB

Fremskrevet befolkningsutvikling

I figuren under vises ulike scenarier for befolkningsutviklingen i Søndre Land fram mot 2040 avhengig av attraktiviteten. Scenariene er basert på SSBs hovedalternativ.

I 2040 vil antall innbyggere ifølge scenariene være:

Med SSBs framskrivning:	5 968 innbyggere
Videreføring av historisk befolkningsutvikling:	4 956 innbyggere
Høy attraktivitet:	5 449 innbyggere
Lav attraktivitet:	4 769 innbyggere

Fremskrevet befolkningsutvikling viser en betydelig negativ utvikling med unntak av SSBs framskrivning. Dette alternativet virker å være lite sannsynlig. I tillegg viser fremskrevet aldersfordeling en nedgang i andel unge og de i yrkesaktiv alder, samtidig viser framskrivningen en kraftig økning i andel eldre.

Syssetting,

	Innbyggere 20 - 66 år	Antall sysselsatte innbyggere	Andel sysselsatte innbyggere	Antall arbeidsplasser i Søndre Land
2018	3363	2420	71,96 %	1444
2019	3370	2398	71,16 %	1461
2020	3342	2338	69,96 %	1489
2021	3295	2329	70,68 %	1451

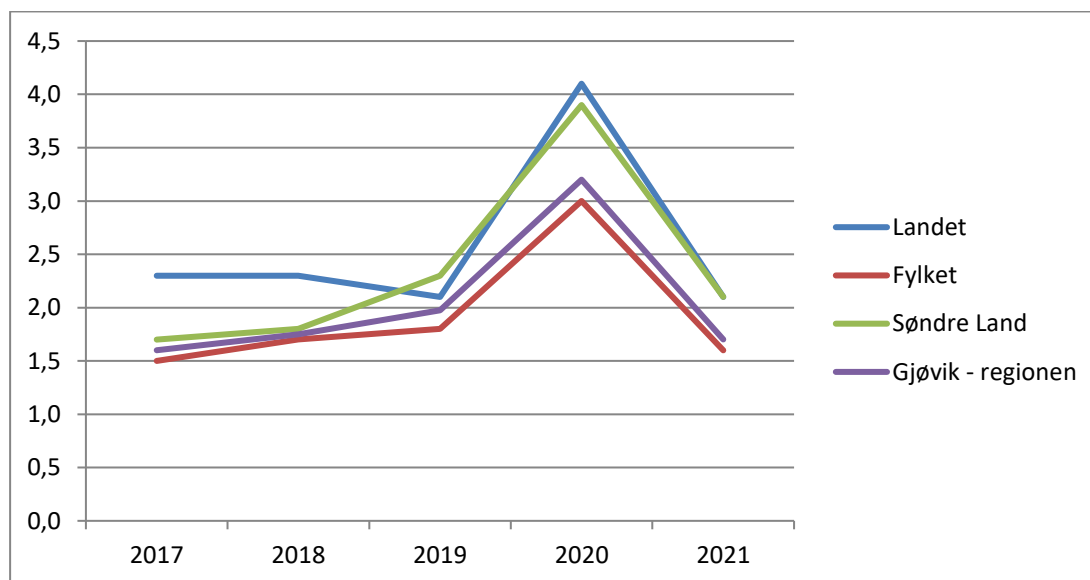
Kilde: SSB – Statistikkbanken, tabell 11618

Andelen sysselsatte innbyggere gikk litt ned fra 2018 til utgangen av 2020. I 2021 gikk andelen litt opp.

Antall arbeidsplasser i Søndre Land steg i perioden 2018 – 2020, men gikk litt ned i 2021.

Følgende tabell viser utviklingen i arbeidsledighet i landet som helhet, fylket, Søndre Land og gjennomsnittet for de øvrige kommunene i Gjøvik – regionen.

Tabell: Registrerte arbeidsledige i november måned 2017 - 2021. Kilde NAV

Etter en betydelig økning i arbeidsledigheten i 2020, gikk ledigheten ned i 2021. Søndre Land har høyere arbeidsledighet sammenlignet med Gjøvik-regionen og Innlandet fylket, men er på samme nivå som landsgjennomsnittet.

3.3. Overordnet samfunnsutvikling

Sentrumsutvikling i Hov

Første fase av utviklingen på Fladsrudtomta er gjennomført med etablering av lekeplass i sentrum med 3 elementer. Lekeplassen ble åpnet i november 2021.

Konseptfasen ble gjennomført. Sluttrapporten legges fram til politisk behandling våren 2022.

Boligutvikling

På Karolinelunden er de første boligene under oppføring. Arbeidet med reguleringsplan for Grettejordet er forsinket i påvente av en plan for flomsikring og håndtering av overvann.

Utvikling av Kråkvika

Arbeidet med mulig lokalisering av batterifabrikk har medført at det ikke har vært kapasitet til å følge opp dette prosjektet i 2021.

Tursti på Valdresbanen

Valdresbanen ble av Samferdselsdepartementet besluttet nedlagt i juni 2021. Arbeidet med å vurdere etterbruken er satt i gang i samarbeid med Bane Nor og de øvrige kommunene langs banestrekningen.

Trafikksikkerheten – Søndre Land idrettspark

Arbeidet med trafikksikkerheten ved Søndre Land idrettspark avventer til etterbruken av Valdresbanen er avklart.

Bredbånd

Bredbåndprosjektet gjennomføres i tråd med framdriftsplanen. Prosjektet vil antagelig være fullført innen utgangen av 2023.

Folkehelse

I og med ny administrativ organisering fra 1. mars 2020, ble arbeidet i prosjektet Folkehelse Søndre Land 2025 overført til de nyopprettede tverrfaglige nettverkene. Pandemien har gjort at igangsettingen av nettverkene har tatt lengre tid enn opprinnelig forutsatt, men i løpet av 2021 har alle kommet i funksjon.

Flere av tiltakene som opprinnelig sprang ut av Folkehelse Søndre Land 2025, er nå overført til ordinær drift. Dette gjelder bl.a.:

- Drift i rådhuskantina – arbeidsplasser for unge med behov for tilrettelagt arbeid
- FROG livsmestringskurs for unge voksne – på Sølve og med Sølves FROG-trenere (i samarbeid med den sosiale entreprenør Lyk-z & døtre)
- Drive for Life – tilpasset fritidstilbud for ungdom (samarbeid med den sosiale entreprenøren Drive For Life)
- COS Trygghets sirkelen, kompetanseheving for barnehage- og skoleansatte (et universelt og primærforebyggende tiltak i samarbeid med Tilknytningspsykologene)
- FLYT – et livsmestringsprogram for 10. klassinger med målsetting om å forhindre frafall i videregående opplæring (i samarbeid med Kronprinsparets Fond)
- VILMER – kobler de som vil oppleve med de som vil bidra med positiv aktivitet (sosial entreprenør som tilbyr løsninger på kvalitetsreformen "Leve hele livet", som skal være med på å skape et mer aldersvennlig Norge gjennom nært samarbeid med frivilligheten, kommunen og lokalsamfunnet)

Basert på prinsippene i FROG har Sølve i 2021 utviklet tiltaket PIT-STOP Kråkvika. Tiltaket har først og fremst vært rettet mot ungdom som, på grunn av pandemien, verken var i arbeid utdanning eller annen organisert aktivitet.

I regi av nettverket for tidlig innsats og forebygging har tiltaket *Familiebasen* vært under planlegging i 2021, og det vil bli iverksatt i løpet av 2022. Dette er et lavterskel tilbud for foreldre og barn.

Selv om den betydelige forsterkede innsatsen på folkehelseområdet foreløpig ikke har gitt synlige utslag i en del nasjonale statistikker, opplever rådmannen at vi er på riktig vei. Denne typen arbeid er langsiktig og utholdenhet er viktig.

Næringsutvikling

2021 viste en økning i arbeidsledigheten, samtidig som det er registrert flere nyetablerte selskaper innen privat sektor. Ledigheten var i en periode mer enn dobbelt så høy som ved inngangen i pandemien. Lokalt er det ikke registrert større konkurser eller opphør, og det kan synes som at en andel av arbeidssøkerne har sett en mulighet i å etablere eget foretak. Eksisterende bedrifter har også funnet rom for bedriftsutvikling, innovasjon og omstilling.

Det ble gitt statlige midler for å støtte bedriftene økonomisk, mål på omsetningssvikt og høye kostnader knyttet til smittevern. Søndre Land har kommet inn under kriterier for tildeling av midler i kun to runder. Første gang på våren 2021, og det ble kunngjort en runde i midten av desember som ble lagt ut i 2022. Første runde hadde ca. 10 søkere på 1,5 millioner. Dette krevde mye arbeid med kriterier, gjennomgang av

underlag og vurderinger før utbetaling. Midlene ble utdelt i sin helhet, og er innrapportert til KDD (tidligere KMD).

Det er gjennomført mange samtaler med gründere om mulige etableringer, og behovet for veiledning og kompetanse er klart et behov for flere. Dette har ledet til en avtale med Landsbyen Næringshage, som har en regional rolle i kraft av SIVA og fungerer som en forlenget førstelinjetjeneste der de kan gå dypere inn i gründerplanene og bedriftsutviklingen, gjennom etablererkurs og målbedriftsavtaler.

Av prosjekter der næring har hatt en viktig faglig side er:

- Utvikling av næringsområdet Hasvalsætra på 321 mål
- Arbeid med «Joint Battery Initiative», og videre prosess med utredning og regulering av tomteareal for en fremtidig tilrettelegging for en battericelleproduksjon eller annen areal, kraft og sysselsettingskrevende industri.
- Etablering av solkraftverk i Øystadmarka
- Reguleringsplan for Hovlandsvegen, der flytting av Hov bilverksted er hovedgrepet

Kultur og frivillighet

Frivilligmeldingen ble ferdig utarbeidet og vedtatt høsten 2021. Videre ble det etablert to priser i 2021, henholdsvis kulturpris og frivilligpris/ildsjelpris med utdeling hvert 2. år. For øvrig var 2021 preget av pandemi med flere avlyste arrangementer.

Kommunestyret vedtok å oppgradere og restaurere kultursalen og biblioteket. Arbeidet gjennomføres 2022.

Natur, klima og energi

Søndre Land kommunes klima- og energiplan ble vedtatt i mars 2019. Denne danner grunnlaget for kommunens deltakelse i «det grønne skiftet». Planen har hatt fokus på hvordan Søndre Land kan bidra med reduksjon av klimagasser, hvordan kommunen kan ruste seg for et endret klima er mindre berørt. Klima- og energiplanen har en handlingsdel for ulike tiltak. Ikke alle tiltak som var planlagt startet med i 2019 er kommet i gang. Klimasatsprosjektet er under gjennomføring.

3.4 Brukere

Brukertilfredshet

Nedenfor gjengis resultatene fra Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i perioden januar/februar 2017 og omfattet 1000 tilfeldig utvalgte innbyggere over 18 år. Svarprosent var på 28 %.

Undersøkelsen har en feilmargin på +/- 0,3. (1000 personer i populasjonen, 282 svar, svarskala fra 1-6 og 95 % konfidensnivå). Det betyr at hvis gjennomsnittet av svarene for et spørsmål i undersøkelsen er 4,5, så kan man med 95 % sannsynlighet si at gjennomsnittet av svarene fra alle innbyggere på samme spørsmål vil ligge i området 4,2-4,8.

Som sammenligningsgrunnlag brukes resultatene fra undersøkelsen i 2014 og de kommunene i landet som har gjennomført den samme undersøkelsen i 2017.

Sammendrag:

Søndre Land kommer litt dårligere ut enn landet på gjennomsnittlig fornøydhet, men det er en klar fremgang siden 2014. Oppfatningen av kommunens omdømme er noe dårligere enn opplevd tilfredshet,

men omdømmegapet er betydelig mindre enn i 2014. Innbyggerne er mindre fornøyd enn landsnittet med 12 av 19 temaer, men avvikene er små og den positive utviklingen siden 2014 er betydelig. I 2014 var avviket fra landsgjennomsnittet negativt for alle de 19 temaene. Kun temaet «Miljø i kommunen» kommer dårligere ut i 2017 enn i 2014, de andre 18 temaene har positiv utvikling.

Størst fremgang siden 2014 er det innen temaene:

- Næring og arbeid (0,7)
- Transport og tilgjengelighet (0,7)
- Tjenester – inntrykk (ikke bruker siste 12 måneder) (0,6)
- Møte med din kommune (0,6)
- Klima og energi (0,5)
- Utbygging og utvikling (0,5)
- Bomiljø og senterfunksjoner (0,4)
- Kultur og idrett (0,4)
- Tillit (0,4)

De tema Søndre Land scorer dårligst på i forholdet til landet er:

- Næring og arbeid (-0,4)
- Servicetilbud (-0,4)
- Helhetsvurdering/omdømme (-0,4)

Brukere av kommunens tjenester er mer fornøyd i 2017, enn i 2014, med 7 av 10 tjenester. Spesielt god utvikling har fritidstilbud til ungdom og servicetorget. Barnehagetjenesten, hjemmehjelpstjenesten og hjemmesykepleien får samme score i 2017 som i 2014.

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse i 2018. Generelt er målsettingen å gjennomføre brukerundersøkelser annet hvert år, dvs. de årene hvor det ikke gjennomføres medarbeiderundersøkelse.

Læringsresultater

For nasjonale prøver er landsgjennomsnittet 50. Resultatet i Søndre Land på 5. trinn lå i forrige skoleår noe under gjennomsnittet; lesing (46), regning (44) og engelsk (46). På 8. trinn ligger også resultatet noe under gjennomsnittet for landet; engelsk (49), lesing (49) og regning (44).

Avgangskullet våren 2021 ved Søndre Land ungdomsskole hadde i gjennomsnitt 40,5 grunnskolepoeng (gjennomsnitt av standpunkt (og eksamenskarakterer) multiplisert med 10). Landsgjennomsnittet lå på 43 grunnskolepoeng.

I elevundersøkelsen var elevtilfredsheten for 7. trinn i Søndre Land 4,0, mens landsnittet er 4,1 (på en skala fra 1-6).

3.5. Ansatte

Medarbeidertilfredshet

Nedenfor gjengis resultatene fra medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2021.

Undersøkelsen ble sendt ut til 701 medarbeidere. Svarprosenten var på 53 %. Til sammenligning hadde undersøkelsen i 2017 en svarprosent på 70 %, og undersøkelsen i 2015 en svarprosent på 57 %.

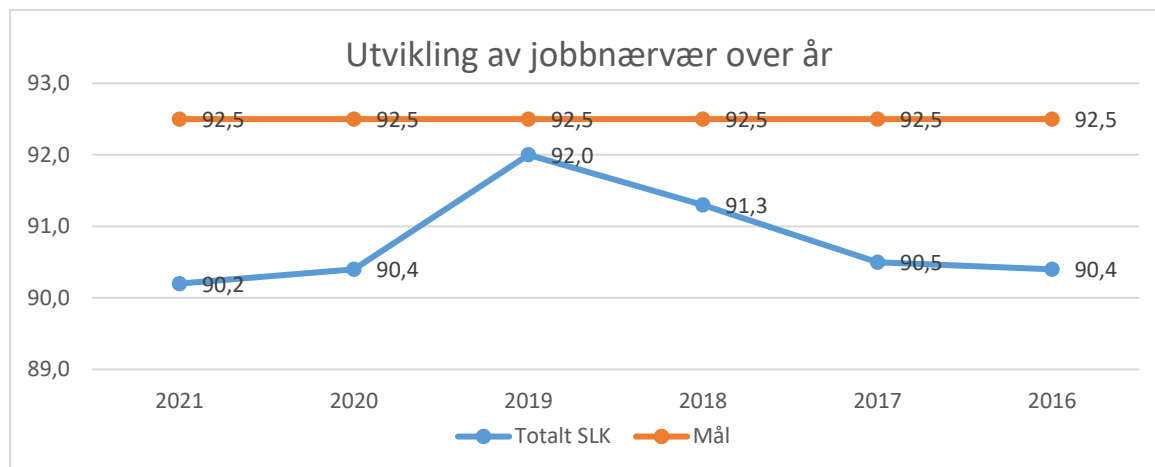
Oversikten viser resultatet per faktor kommunen samlet, per kommunalområde og en beskrivelse av hva faktoren måler. Skalaen i undersøkelsen er fra 1 til 5. Generelt viser undersøkelsen at vi har et resultat i samsvar med snittet i landet og det er ingen betydelige forskjeller på de enkelte faktorene sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det er enkelte variasjoner mellom kommunalområdene, men heller ikke her vesentlige forskjeller.

Faktornavn	Hele landet	Søndre Land	MOV	Barnhøge	Skole	Lokalsamfunn	Beskrivelse
Indre motivasjon	4,2	4,3	4,2	4,6	4,2	4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende.
Mestringstro	4,3	4,3	4,4	4,2	4,2	4,4	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Autonomi	4,2	4,4	4,3	4,4	4,5	4,5	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Bruk av kompetanse	4,2	4,3	4,3	4,3	4,0	4,4	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevante kompetanse på en god måte i sin nåværende jobb.
Mestringsorientert ledelse	3,9	4,0	3,8	4,3	4,2	4,2	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Rolleklarhet	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,3	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til den jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
Relevant kompetanseutvikling	3,6	3,7	3,7	3,6	3,4	3,9	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet, og er avgjørende for kvaliteten på de tjenestene som leveres, uansett hvilken type tjeneste vi snakker om.
Fleksibilitetsvilje	4,4	4,5	4,6	4,3	4,4	4,4	Medarbeiderens villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
Mestrings-klima	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.
Prososial motivasjon	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7	4,8	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte, positive effekter.

Jobbnærvær

Utviklingen av jobbnærværet

	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt SLK	90,2 %	90,4 %	92 %	91,3 %	90,5	90,4
Herunder egenmeldt fravær	1,0 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %	1,1 %	1,0%

Jobbnærværet i Søndre Land kommune i 2021 ble på 90,2 %. Det er jobbet systematisk med sykefraværet i noen år. Det var en reduksjon av fraværet fram til 2020. I 2020 og 2021 er det dessverre høyere enn i 2018 og 2019. Det har vært enda ett spesielt år med koronapandemien, som trolig har ført til høyere fravær innenfor skole, barnehage og mestring og velferd. Det har vært krevende oppgaver, både med tanke på direkte sykefravær og smitteforebyggende arbeid.

4. Kommunalområde barnehage

4.1 Måloppnåelse overordnet

	Nøkkeltall	2021	2020	2019
	Antall årsverk pr 31.12.	71,9	67,8	71,0
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2021	2021	2020	2019
Brukertilfredshet	5	-	4,6	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,3	-	-
Nærvær (i %)	95	88,6	91,3	92,1*
Økonomisk resultat (i %)	100	93	94	

*kommunalområdet Oppvekst

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2021. Barnehagene deltok i Utdanningsdirektoratet sin foreldreundersøkelse høsten 2020, og det ble satt mål om å delta årlig da undersøkelsen er et viktig bidrag inn i barnehagens kompetanse – og kvalitetsutvikling. Pandemien og de utfordringer det gav barnehagedrift, førte til at brukerundersøkelsen ikke ble prioritert i 2021.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2021. Det ble benyttet samme type medarbeiderundersøkelse som i 2017, benevnt 10-faktor undersøkelsen. Det henvises til kap.3 i årsmeldingen for beskrivelse av medarbeiderundersøkelsen generelt. Kommunalområdet er svært fornøyd med en svarprosent på 73 %. Dette er et godt grunnlag for videre oppfølging av resultatene. Kommunalområdet barnehage hadde et resultat likt eller bedre enn snittet på 7 faktorer, mens i 3 faktorer ble resultatet rett under snittet. «Indre motivasjon» og «prososial motivasjon» utpeker seg med høyest scor, mens området med lavest scor er «relevant kompetanseutvikling». Pandemien har gjort det krevende for de enkelte avdelingene å få prioritert deltakelse i de pågående kompetansetiltakene.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble lavere enn målsettingen på 95%, og lavere enn tidligere år. Nærværet varierer mellom avdelingene, fra 93,9 % til 84,4%. Det legges til grunn at koronapandemien er hovedårsaken til lavere jobbnærvær i 2021. Grunnet smittevern hensyn har terskelen for å være hjemme fra jobb vært lav. Det er også erfart at de ansatte i barnehagene har vært ekstra eksponert for smitte da barnehagejobben forutsetter tett fysisk kontakt mellom barn og ansatte.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2021	Budsjett (endelig) 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
SUM BARNEHAGE	62 779 632	67 624 691	93	-4 845 059	67 100 000

Regnskap spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2021
Vestsida barnehage	-135 151
Hov barnehage	-1 089 547
Grettegutua barnehage	429 239
Svingen barnehage	581 483
Trevatn barnehage	-20 529
Barnevern og tilsynsførerordning	530
Felles (spes.ped.tj, private barnehager, mm)	-4 234 086
Helsesykepleiertjeneste	-376 998

Ordinær drift i kommunens barnehager med pedagog – og bemanningsnorm tilpasset barnegruppenes størrelse har gitt forutsigbar og kostnadseffektiv drift av barnehagene våre. Hov barnehage med sine fire avdelinger har en gunstig driftsform i forhold til antall avdelinger og sammensetning av aldersgrupper. Dette vises også på det økonomiske resultatet.

Mindreforbruket for kommunalområdet har sin hovedforklaring i avviklingen av Minstemann barnehage samt noe lavere utgifter til refusjonskrav for barnehageplass i nabokommuner. Utgiftene til enkeltvedtak ble også noe lavere i 2021. Dette er derimot noe som varierer fra år til år. Regnskapstallene viser at utgifter til kompetansehevende tiltak har ligget under budsjett. Pandemien har ført til begrensninger når det gjelder frikjøp av ansatte for kursdeltakelse. Utgifter til innleie av sykevikarer har også vært lavere enn fraværet skulle tilsi. Dette har sin forklaring i at det har vært stor mangel på vikarer. Barnevernet viser balanse i forhold til budsjett.

Innenfor helsesykepleiertjenesten har lønnsutgiftene vært noe lavere i 2021 grunnet utfordringer med vikarinneleie ved fravær.

Status satsningsområder:

Med bakgrunn i kommuneplanens samfunnsdel, skal kommunalområdet barnehage følge opp målet med en kommune som er attraktiv for unge familier i etableringsfasen. Kommunalområdet skal gi tjenester av høy kvalitet i barnehage og helsestasjon slik at det oppnås et godt læringsresultat i en trygg og god skolehverdag. Samlet sett skal kommunalområdet bidra til en bedre folkehelse i kommunen. Forebygging og tidlig innsats skal være førende for alt arbeid, og samarbeid på tvers av fag- og kommunalområder skal vektlegges.

Regional kompetansesatsing for barnehagene

På bakgrunn av de sentrale føringene i Utdanningsdirektoratets kompetansestrategi for barnehage, har kommunene i Gjøvik-regionen jobbet fram en regional kompetansesatsing for private og kommunale barnehager i samarbeid med Høgskolen i Innlandet. Hovedtemaet for denne regionale satsningen har i 2021 vært «ledelse av et trygt og godt barnehagemiljø». Digitale kompetansedager har blitt gjennomført for styrere og pedagogiske ledere. Koronasituasjoner har beklageligvis ført til noe lav deltakelse i 2021.

Strukturert begrepslæring i barnehagene

Satsningsområdet for alle 5- åringene i kommunen med strukturert begrepslæring har blitt gjennomført som planlagt.

COS – Familiebasen

COS i praktisk veiledning og utformet som et pedagogisk tilbud ble i 2021 samlet innenfor «Familiebasen». Formålet er å gi gode tverrfaglige tjenester tidlig i barnas liv. COS er fundamentet for å skape en trygg opplærings- og mestringsarena for foreldrene.

COS som utviklingsarbeid for skole- og barnehageansatte, har vært redusert i 2021 grunnet pandemien. Koronasituasjonen har også begrenset muligheten for å gjennomføre COS P –kurs for foreldre.

Læringsmiljøprosjektet

Utdanningsdirektoratet, i samarbeid med statsforvalteren, gjennomfører prosjekter i den enkelte kommune der målsettingen er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Vi er deltakere i pulje 5 og startet opp våren 2020. Prosjektet innebærer blant annet støtte fra eksterne veiledere og nasjonale samlinger. For barnehageområdet sin del, er Grettegutua og Svingen plukket ut som direkte deltakere sammen med de 3 skolene. Både de kommunale og private barnehagene, samt PPT, inkluderes i utviklingsarbeidet. Læringsmiljøprosjektet og COS sees i sammenheng.

Det har vært utfordrende å gjennomføre utviklingsarbeidet i sin helhet, og det legges planer for en videreføring utover prosjektperioden. Utarbeiding av plan for et «trygt og godt barnehage – og skolemiljø i Søndre Land» har vært en prioritert oppgave i 2021.

Nettverk for tidlig innsats og forebygging

Nettverket skal sikre et mer strukturert og systematisk tverrfaglig arbeid. Barnehage, skole, psykisk helse, fysio/ergo, helsestasjonen, PPT, spesialpedagogiske tjenester, flyktningetjenesten, NAV, SØLVE og barnevernet er alle representert i nettverket.

Nettverket har jobbet frem et lavterskeltilbud for ansatte samt barn, ungdom og deres familier kalt «Drøftingsteam». Teamet skal avklare bekymring og uro i meldt sak, og iverksette tiltak i samarbeid med barn og foreldre. Faste samarbeidsarenaer for helsestasjonen og barnehagene hadde sin oppstart i 2021. Koronapandemien har derimot bremsert dette noe da ansatte i helsesykepleiertjenesten har hatt en sentral rolle i smittesporingsarbeidet samt vaksineringsen.

Barnevernet

2021 har vært preget av koronatiltak, forberedelse til barnevernsreformen, endringer og midlertidighet i barnevernsledelsen og øvrig kommuneledelse, systemtilsyn fra Statsforvalteren og påfølgende oppfølging av dette med strukturelle tiltak for å sikre forsvarlig kontroll og rutiner med saksbehandlingen og gode beslutningsstrukturer i tjenesten. Utflytting fra lokalene i Strandgata og manglende tilgang til egne lokaler for alle ansatte samt forberedelse til innflytting i barnevernets nye lokaler på Øverby utformet etter prinsippet om ABW (aktivitetsbasert arbeidsplass).

Gjøvik og Land barneverntjeneste har høyt sykefravær, noe som har vært en utfordring helt fra sammenslåing juni 2018. Det høye sykefraværet har også vært vedvarende i 2021. Høyt sykefravær og en økning i dokumentasjonskrav/forvaltningskrav og krav til forsvarlig saksbehandling har satt tjenesten under press. I årsrapporten for 2019 og 2020 ble det påpekt at arbeidsbelastningen på den enkelte ansatte var høy og tidvis for høy til at det kunne opprettholdes over tid. 2021 har ikke endret på dette. Arbeidsbelastningen for enkelte medarbeidere er fortsatt svært høy, dette i tillegg til koronatiltak samt øvrige prosesser og endringer tjenesten har stått i.

Etter at fordelingsnøkkelen ble behandlet som en del av revidert samarbeidsavtale for Gjøvik og Land barneverntjeneste i tre kommunestyre oktober 2020, ble 2021 det første året hvor det er lagt budsjett for Gjøvik og Land barneverntjeneste. I mai 2021 ble det en brå endring i ledelsen med konstituert barnevernleder. På dette tidspunktet ble det iverksatt økonomiopplæring til hele barnevernsledelsen med delegert økonomiansvar. Mangelfull informasjon om hva som lå i budsjettet for 2021 har vært en utfordring knyttet til rapportering.

Barneverntjenesten har gjennom sitt arbeid i kommunen i 2021 formidlet barnevernsreformens intensjon og utfordringer og ved dette vært tydelig på barneverntjenestens ønsker for samarbeid og utvikling. Det gjør at vi sammen kan sikre den bistand som familier har behov for til enhver tid.

5. Kommunalområde skole

5.1 Måloppnåelse overordnet

Nøkkeltall		2021	2020	2019
Antall årsverk pr 31.12.		83,5	86,6	92,6
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2021	2021	2020	2019
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,2	-	-
Nærvær (i %)	95	91,7	92,2	91,3*
Økonomisk resultat (i %)	100	112	111	115*

*Kommunalområdet Oppvekst

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2021. Skolene gjennomfører egne elevundersøkelser fra 5.-10. trinn.

Medarbeidertilfredshet:

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i kommunalområdet i 2021. Til tross for den svært krevende pandemisituasjonen i periode, uttrykkes det generelt god medarbeidertilfredshet på avdelingene. «Relevant kompetanseutvikling» scorer lavest med 3,4, mens «prososial motivasjon» scorer høyest med 4,7. Når det gjelder kompetanseutvikling, har det blitt gjennomført en del kompetansetiltak, både i form av lokale og regionale tiltak og samlinger. Pandemisituasjonen har derimot gjort det svært krevende for skolene å prioritere tid til utviklingsarbeid og deltakelse på de aktuelle tiltakene.

Nærvær:

Jobbnærværet ligger omtrent på samme nivå som tidligere år. Størst utfordring med jobbnærværet i 2021 hadde Fryal skole i siste kvartal, med over 12%. En del av fraværet kan knyttes til koronasituasjonen.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2021	Budsjett (endelig) 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
SUM SKOLE	69 316 581	61 959 216	112	7 362 365	61 000 000

Regnskap spesifisert pr avd	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2021

Fryal skole og SFO	1 362 365
Odnes skole og SFO	631 357
S. L. ungdomsskole	- 28 794
Felles (PP-tj, flyktninger, voksenopplæring mm)	5 394 266

73 % av avviket (kr. 5 394 266.-) er knyttet til:

- Gjestelever i andre kommuner
- Land Montessoriskole (spesialundervisning)
- Flyktninger (færre bosettinger enn forventet de siste tre årene)

Skolenes overforbruk utgjør 27% (Kr. 1.964.928.-) av det totale overforbruket. Mye av dette er koronarelatert, knyttet til økt vikarbruk. I tillegg har den pågående pandemisituasjonen gjort omstillingsarbeidet i skolene generelt krevende. Særlig har Fryal hatt store bemanningsutfordringer siste halvår.

Det har vært generelt krevende å tilpasse aktiviteten i skolen i takt med reduksjonen i budsjettammen for 2021, og det vil fortsatt være behov for å redusere antall lærerstillinger framover for å klare budsjettmålene for skolene. Dette må også sees i sammenheng med stadig synkende elevtall i skolen. Det vil være naturlig å tenke sammenslåing av grupper og klasser i større grad framover.

Status satsingsområder:

I kommuneplanens samfunnsdel er det angitt følgende overordnede mål for kommunalområdet:

- Etablere et helhetlig kvalitetssystem for skole og barnehage og fortsatt sikre at elevenes skoleresultater ligger minst på landsgjennomsnittet.
- Redusere andelen elever som scorer under kritisk grense på kartleggingsprøver og ligger på de laveste mestringsnivåene på nasjonale prøver (dvs. nivå 1 for 5. trinn og nivå 1 og 2 på 8. trinn), og ha et godt skolemiljø.
- Minst 75% av de som går ut av ungdomsskolen skal ha fullført videregående skole med bestått i alle fag innen fem år etter avsluttet ungdomsskole.

Kvalitetssystem for grunnskolen ble ferdigstilt mars 2019. Dette skal være egnet til å avdekke lovbrudd og øvrige mangler, og sikre relevant oppfølging når mangler avdekkes.

Følgende tabell viser resultatene på nasjonale prøver på 5. og 8. trinn og gjennomsnittlig grunnskolepoeng (gjennomsnittet av alle standpunkt- og eksamenskarakterer multiplisert med 10) for avgangselevne på 10. trinn (kilde: Utdanningsdirektoratet – Skoleporten)

	Engelsk	Lesing	Regning	Grunnskolepoeng
5. trinn	46	46	44	
8. trinn	49	49	44	

10. trinn				40,5 (43,3)

For nasjonale prøver er landsgjennomsnittet 50. Resultatet i Søndre Land på 5. trinn lå i 2021 noe under gjennomsnittet både i engelsk, lesing og regning. Dette er også noe svakere enn de senere års resultater. Også på 8. trinn lå resultatet litt under landssnittet i basisfagene. Regning skiller seg negativt ut både for 5. og 8. klasse for 2021.

Avgangskullet våren 2021 ved Søndre Land ungdomsskole hadde i gjennomsnitt 40,5 grunnskolepoeng (kun standpunkt karakterer pga. avlyst eksamen). Dette er noe under gjennomsnittet for landet (43,3).

Kommunebildet (2022) for Søndre Land viser en gjennomføringsgrad i videregående skole på 69% (fylket 77% og landet 78%), noe som er en tilbakegang på ett prosentpoeng fra forrige års statistikk.

Utviklingsarbeid

Fagfornyelsen i grunnskolen og implementeringen av nye læreplaner har vært viktige elementer i utviklingsarbeidet i grunnskolen i 2021. Dette i tillegg til deltakelse i pulje 5 i Utdanningsdirektoratets læringsmiljøprosjekt. Implementeringen av COS har også vært på agendaen i 2021.

Etableringen av nettverk for tidlig innsats har bidratt til økt tverrfaglig samarbeid, blant annet bruken av «Drøftingsteamet».

Etterutdanning av lærere har også vært prioritert i 2021. Åtte av våre lærere har tatt videreutdanning i 2021. Dette er i tråd med «Plan for videreutdanning og skolebasert kompetanseutvikling i grunnskolen 2021-2024».

6. Kommunalområde mestring og velferd

6.1 Måloppnåelse overordnet

	Nøkkeltall	2021	2020	2019
	Antall årsverk pr 31.12.	235	233	233
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2021	2021	2020	2019
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,2	4,26	-	-
Nærvær (i %)	92,5	88,9	90,8	91,5
Økonomisk resultat (i %)	100	100*	111	110

* sammenlignet med opprinnelig budsjett hadde kommunalområdet et merforbruk på 22,2 mill kroner i 2021, jfr. at kommunalområdet sine budsjetttrammer ble styrket med 22,5 mill kroner i 1. tertial 2021.

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2021.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2021. Det ble benyttet samme type medarbeiderundersøkelse som i 2017, benevnt 10-faktor undersøkelsen. Det henvises til kap 3 i årsmeldingen for beskrivelse av medarbeiderundersøkelsen generelt. Kommunalområdet mestring og velferd hadde likt eller bedre enn snittet i kommunen på 7 faktorer, mens på 3 faktorer ble resultatet rett i underkant av snittet. Kommunalområdet er fornøyd med resultatene, men det er også viktig at medarbeiderundersøkelsen følges opp i hele kommunalområdet. På tilsvarende medarbeiderundersøkelse i 2017 fikk kommunalområdet en gjennomsnittlig resultat på 4,15. Det innebærer at kommunalområdet fikk noe bedre resultat i 2021 sammenlignet med 2017. Svarprosenten på medarbeiderundersøkelsen i kommunalområdet var på 44,4 %. Til sammenligning var svarprosenten for kommunalområdet i 2017 65 %. Svarprosenten for hele kommunen var i 2021 52,6 %.

Jobbnærvær:

I 2021 er jobbnærværet lavere enn målsetningen og det er lavere enn i 2020 og 2019. Jobbnærværet varierer mye mellom avdelingene, fra 97,5 % til 80,3%. Statistikken er påvirket av pandemien, blant annet ved at ansatte med symptomer på infeksjoner i luftveiene har vært pålagt å ikke møte på jobb. Dette har gitt en økning i fraværet, men har vært nødvendig for å forebygge en eventuell smitte.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2021	Budsjett (endelig) 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
SUM MESTRING OG VELFERD	195 119 049	195 461 067	0	-342 018	170 800 000

Avvik spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2021
<i>Rehabilitering og behandling</i>	-350 380
<i>Bjørkelunden</i>	63 790
<i>Rognlia</i>	1 683 402
<i>Furubakken</i>	885 916
<i>Fysio- og ergoterapitjeneste og frisklivstilbud</i>	-522 426
<i>Legetjeneste</i>	1 516 079
<i>Hjemmebaserte tjenester</i>	-942 131
<i>Tilrettelagte tjenester</i>	2 248 257
<i>Hovlitunet kjøkken/kantine</i>	-481 576
<i>Felles (tildeling, utvikling mm)</i>	-3 932 983
<i>Psykisk helse- og rustjeneste</i>	-149 279
<i>NAV</i>	-360 689

Sammenlignet med reviderte budsjett hadde kommunalområdet et mindreforbruk på 0,3 mill kroner i 2021. Kommunalområdet sine budsjетtrammer ble styrket med 22,5 mill kroner i 1. tertial 2021. Uten denne styrkingen ville kommunalområdet hatt et merforbruk på 22,2 mill kroner i 2021.

Størst avvik har avdeling for tilrettelagte tjenester. Merforbruket her er på ca 2,2 mill sammenlignet med revidert budsjett og ca 21,7 sammenlignet med opprinnelig budsjett. Budsjетtrammene til tilrettelagte tjenester ble styrket med 19,5 mill etter 1. tertial 2021. Dette skyldes i hovedsak redusert tilskudd til ressurskrevende tjenester i 2020 og 2021. Dette utgjør vel 16,2 millioner kroner mindre inntekt spesielt til Tilrettelagte tjenester enn opprinnelig budsjettet i 2021. I tillegg er 3,3 millioner kroner av mindre tilskudd på ressurskrevende tjenester fra 2020 ikke regnskapsført før 2021, fordi tilskuddet blir utbetalt det påfølgende året. Det er igangsatt et prosjekt Bærekraftige tjenester i Søndre Land kommune, som har som mål at tjenestene er tilpasset framtidig situasjon uten vertskommunetilskudd og med mindre tilskudd til ressurskrevende tjenester.

Tilrettelagte tjenester har gjort strukturendringer, og flyttet beboerne fra blokka i Enger til ledige leiligheter i andre kommunale boliger med bemanning.

Merforbruket i legetjenesten på vel 1,5 mill, skyldes i hovedsak innleie av vikarlege i påvente av nyansettelse. Utgiftene til legevaktordningen ble også noe høyere enn budsjettet.

Budsjетtrammene til Hovlitunet ble ikke tilstrekkelige til å dekke det planlagte driftsnivået og strukturen i forhold til fordelingen mellom institusjonsplasser og heldøgnsbemannede boliger. Den nye fordelingen gir et inntektstap på ca 4 mill kr pr år. For 2021 utgjorde dette ca 1,7 mill. Det er spesielt de 2 nye avdelingene

Rognlia og Furubakken som har et høyere driftsnivå enn budsjetttrammene gir rom for. Men på den annen side har rehabiliteringsavdelingen fått mindre utgifter/mer inntekter i 2021 som kunne vært omdisponert til de 2 nye avdelingene. Det samme gjelder kjøkkenet som har fått en god del merinntekter pga matsalg til de nye boenhetene på Hovlitunet. Samlet har Hovli/Hovlitunet et merforbruk i 2021 på ca 1,8 mill målt mot gjeldende budsjett. Det opprinnelige budsjettet ble styrket med 3 mill pr 1. tertial for å dekke det varslede merforbruket.

Under ansvarsområdet Fellesutgifter ligger tildelingskontoret og andre stillinger som gjelder utvikling (kvalitet, systemer, velferdsteknologi) og andre fellesutgifter som det ikke er naturlig å fordele ut på enhetene. Tildelingskontoret har hatt et lite mindreforbruk. Det har blitt utbetalt betydelig mindre omsorgslønn enn budsjettet. I tillegg ble det avsatt en budsjettreserve på fellesområdet i påvente av bla. usikkerheten knyttet til Hovlitunets driftsutgifter etter oppstart, og også ubrukte midler til utvidelsen på Hov Nordre som ble satt på vent. Det ble også avsatt midler til tiltak for tidlig innsats som ikke var mulig å få satt i gang i 2021 pga koronaen.

For øvrig har de andre avdelingene i kommunalområdet noe mindreforbruk.

Status satsningsområder:

Nettverk Mestring

For å ivareta behovet for tverrfaglighet og innsats på tvers av kommunalområder, avdelinger og stabsfunksjoner skal det som en del av ny administrativ organisering opprettes fem ulike nettverk i hele organisasjonen. Nettverk Mestring er et av dem og ble startet opp desember 2020, der vi hadde felles samling med ca 18 personer fra ulike avdelinger innenfor Mestring og velferd. Nettverket fikk tidlig informasjon om programteori, kartlegging og gevinstrealisering, samt utdelt prosjektplan for å strukturere arbeidet.

Status i gruppene i nettverket fremkommer nedenfor:

Gruppe Arbeidsutprøving

Mål: Sysselsette voksne som mottar uføretrygd. Gi informasjon om tilbud til ansatte i kommunen.

Status nå: Ferdigstille og markedsføre brosjyre

Gruppe Kartlegging

Mål: Strukturere felles bank av kartleggingsverktøy

Status nå: Nettverket er ferdig med en løsning. Løsningen skal prøves ut gjennom implementering der avdelingsledere blir involvert i arbeidet videre.

Gruppe Trygghetsplasser

Mål: Kartlegge behov for trygghetsplasser og eventuelt bruk av disse.

Status nå: Arbeid med å dokumentere behovet for trygghetsplasser, ressursbruken kommunen har ved en trygghetsplass og gevinstene opplevd hos innbyggeren og pårørende (spørreskjema).

Gruppene har i 2021 opplevd gevinster ved nettverkssamarbeidet, blant annet ved tettere samarbeid og kjennskap til hverandre. Nettverket har stort sett jobbet gruppevis, med tilgang på veiledning av kommunalsjef og nettverkskoordinator. Fellessamling før sommeren og før jul 2021 ble avlyst på grunn av pandemien. Gruppene har hatt ulik frekvens på arbeidsmøter og progresjon i perioden, men stort sett hatt jevnlig møter tross høyt aktivitetsnivå og utfordringer med pandemien.

Velferdsteknologi

I løpet av året 2021 besto hovedfokuset innen velferdsteknologi av å planlegge, bestille og ta bruk nytt pasientvarslingsanlegg på Hovlitunet. Løsningen utfordret måten å arbeide på og krevde derfor god opplæring og endring av rutiner før oppstart. Det ble arrangert 3 opplæringsdager i begynnelsen av Juni. Totalt møtte 162 av 166 ansatte på sin oppsatte opplærings-sesjon, dette så vi oss svært fornøyd med.

Kommunen har i tillegg jobbet målrettet med å søke på ulike tilskudd for å tilegne seg midler til et nytt digitalt støtteverktøy, IKOS. Året endte med et pågående prosjekt for å innføre dette i 4 avdelinger på Hovlitunet. I tillegg inkluderte prosjektet at kommunen skulle knytte seg til norsk helsenett sitt velferdsteknologisk knutepunkt for å muliggjøre datadeling mellom velferdsteknologisk plattform og fagsystemet.

Andre nevneverdige aktiviteter innen velferdsteknologi i 2021, er digitalt sårprosjekt som hjemmebaserte tjenester har gjennomført sammen med Sykehus Innlandet. Dette har vært en suksess, hvor Søndre land også endte med å bli en sentral aktør for kunnskapsdeling utad.

Det har også blitt gjennomført et prosjekt for innføring av VR briller og MinMemoria på Hovlitunet.

Kommunen har gjennom året fortsatt deltagelse i det interkommunale nettverket 12-1 som deltar i det nasjonale velferdsteknologiprogrammet. Her var fokuset på helhetlig tjenestemodell i 2021. Dette er i tillegg til det interkommunale samarbeidet vi har innen velferdsteknologi i Gjøvikregionen, i regi av USHT. Her har vi i 2021 blant annet utarbeidet en prosjektplan for de neste 4 årene hvor målet er felles innkjøpsavtale og kanskje også felles drift av velferdsteknologi fremover.

For hjemmeboende var fortsatt trygghetspakker den mest sentrale løsningen. Det er i tillegg utprøvd ulike nye tilleggs-sensorer for å avhjelpe tjenestene når bistandsbehovet øker.

Kommunen valgte også å bli en aktiv bidragsyter inn mot en ny entreprenør innen velferdsteknologi, Selskapet Ascenso, for å sammen kunne utvikle en helt ny sensorløsning for fremtiden. En løsning som både tar høyde for at kommunen sine innbyggere i hovedsak bor i store eneboliger med mange rom og som også kan varsle flere hendelser enn dagens løsninger.

Hovlitunet

2021 har vært et år preget av åpningen av Hovlitunet. All drift fra Hovli og Eldresenteret ble flyttet til det nye bygget i juni. I tillegg flyttet også Fysio-, ergo, friskliv og Hjemmebaserte tjenester inn i Hovlitunet fra andre lokasjoner i kommunen. Tilbakemelding fra beboere, ansatte og pårørende tilsier at flytting og oppstart i nytt bygg har gått veldig fint. Flyttingen medførte mye jobb og store omstillinger for alle avdelinger, og avdelingsstrukturen gikk fra 3 til 4 sengeavdelinger. Gjennom hele planleggingsfasen, flyttefasen og etter oppstart jobbes det med å skape et fellesskap mellom avdelingene, et «Vi på Hovlitunet». Dette gjøres gjennom fokus på hvordan man kan jobbe mer på tvers, overganger mellom ulike avdelinger, og å jobbe for felles holdninger gjennom månedlig felles «Etikk-café». Koronasituasjonen har preget både flytting og oppstart, men det har vært avholdt både en flott åpning av bygget, og «Åpen Dag», hvor alle avdelinger deltok både i planlegging og gjennomføring.

Bærekraftige tjenester

I 2021 har prosjekt Bærekraftige tjenester gjennomført 2 faser med fokus på Tilrettelagte Tjenester. Prosjekt mål for disse fasene var at tjenestene i kommunen er tilpasset framtidig situasjon uten vertskommunetilskudd, og med mindre tilskudd til ressurskrevende tjenester. Rapport med analyse og anbefalinger er utarbeidet. Anbefalinger omfatter organisering, drift, økonomi og faglig forsvarlige tjenester, altså kvalitet. Implementeringen av disse anbefalinger er startet på slutten av 2021.

Fase 3 hadde oppstart på slutten av november og skal ha fokus på alle andre avdelingene/tjenester i kommunalområdet. Arbeidet i fase 3 skal gi anbefalinger om organisering, drift, økonomi og kvalitative gode tjenester med et fremtidsperspektiv til 2040. Rapport med analyser og anbefalinger forventes ferdig etter påske i 2022.

Tidlig innsats i alle aldre

Mestring og velferd er representert ved Fysio, ergo, friskliv i Nettverk Tidlig inn.

Fysio har etablert tettere samarbeid med barnehagene i kommunen og har begynt med å etablere regelmessig faglig samarbeid om felles temaer. Fra august arrangerer Fysio svangerskapskurs sammen med jordmor på helsestasjon, et tilbud til alle gravide i kommunen.

Fysio, ergo, friskliv har videreutviklet gruppetilbudet tverrfaglig styrke og balanse gruppe, en fallforebyggende gruppe, samt en tverrfaglig styrke gruppe.

Økt samarbeid mellom psykisk helse og rus og fysio, ergo, friskliv i løpet av 2021 har ført til oppstart av to tverrfaglige kurstilbud som favner om psykisk helse og fysisk aktivitet (Stress mestrings kurs og Livsstyrke trenings kurs).

I Nettverk Mestring og velferd har det blitt utviklet sjekklister for god og tidlig kartlegging av brukere.

Det ble holdt en fagdag med tema rehabilitering på Hovlitunet høsten 2021 i regi av Reks. På grunn av pandemien har det ikke vært avholdt kurs som planlagt utover dette.

Hverdagsrehabiliteringsteamet er økt med 20 % ressurs som er ansatt i avdeling for rehabilitering og behandling.

Det er etablert hjelpemiddellager som er blitt mer brukervennlig for å få til økt tilgjengelig for flere fagpersoner på tvers av avdelinger i mestring og velferd.

7. Kommunalområde lokalsamfunn

7.1 Måloppnåelse overordnet

	Nøkkeltall	2021	2020	2019
	Antall årsverk pr 31.12.	56,7	56,9	59,1
Resultatindikatorer	Mål	Resultat		
	2021	2021	2020	2019
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,3	-	-
Nærvær (i %)	95,0 %	92,2	94,0 %	94,6 %*
Økonomisk resultat (i %)	100,0 %	93,0 %	96,5 %	111,0 %*

* Kommunalområdet lokalsamfunn og stab

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2021.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2021. Det ble benyttet samme type medarbeiderundersøkelse som i 2017, benevnt 10-faktor undersøkelsen. Det henvises til kap 3 i årsmeldingen for beskrivelse av medarbeiderundersøkelsen generelt. Kommunalområdet Lokalsamfunn hadde et resultat likt eller bedre enn snittet i kommunen på 8 faktorer, mens på 2 faktorer ble resultatet rett i underkant av snittet. Kommunalområdet er godt fornøyd med resultatene, men det er også viktig at medarbeiderundersøkelsen følges opp i hele kommunalområdet. Svarprosenten på medarbeiderundersøkelsen i kommunalområdet var på 55,3 %. Til sammenligning var svarprosenten for kommunalområdet i 2017 76,6 %. Svarprosenten for hele kommunen var i 2021 52,6 %.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble lavere enn målsetningen på 95 % og lavere enn tidligere år. Sykefraværet var mellom 4,9 – 6,7 % i kvartal 1, 2 og 3, mens det ble på hele 13,2 i 4. kvartal 2021. Størst utfordring med jobbnærværet i 2021 hadde avdeling for Renhold og avdeling for Teknisk drift og Bygg/vedlikehold. På begge disse avdelingene har det vært flere langtidssykemeldinger. Det legges til grunn at koronapandemien har ført til lavere jobbnærvær i 2021 og spesielt 4. kvartal. Grunnet smittevern hensyn har terskelen for å være hjemme fra jobb vært lavere enn tidligere år.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2021	Budsjett (endelig) 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
SUM LOKALSAMFUNN	32 059 647	34 498 968	-7	-2 439 321	33 980 000

Avvik spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2021
Renhold	-42 452
Arealforvaltning	-1 631 524
Teknisk drift og bygg/vedlikehold	-868 848
Kultur	103 503*

* Årsresultatet i 2021 for Søndre Land kommune endte med et mindreforbruk før årsoppgjørdisposisjonene. I følge strykingsbestemmelsene i kommuneloven, skal bruk av frie fond tilbakeføres til fondene dersom årsresultatet viser et mindreforbruk. For kultur har det blitt vedtatt bruk av frie fond til dekning av kommunal medfinansiering til Søndre Land IL ski på kr 149.000. Før årsoppgjørdisposisjonene, hadde kultur et mindreforbruk i ordinær drift på kr 45.497.

Sammenlignet med opprinnelig budsjett viser regnskapet et mindreforbruk på ca 3 mill kroner, jfr reduksjon av budsjetttrammen med 0,6 mill i 2. tertialrapport. Det innebærer at det har vært jobbet godt med å tilpasse aktivitetsnivået til driftsrammene i 2021.

Avdelingen kultur, idrett og fritid hadde reelt sett et lite mindreforbruk på 0,05 mill kroner, mens renhold hadde et mindreforbruk på ca 0,35 mill kroner sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2021. Budsjetttrammen til renhold ble nedjustert med 0,3 mill i 2. tertialrapport 2021. Hovedårsakene til mindreforbruk i avdeling for renhold er reduksjon i antall årsverk og at man har forsøkt å ikke leie inn vikarer ved sykefravær. Konsekvensen er noe mindre renhold på enkelte arbeidsplasser.

Avdeling for arealforvaltning hadde et mindreforbruk på ca 2,0 mill sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2021. Budsjetttrammen for Arealforvaltning ble nedjustert med 0,35 mill i april 2021 og overført til kommunalrådets budsjettreserve. Videre ble budsjetttrammen til arealforvaltning nedjustert med 0,3 mill i 2. tertialrapport 2021. Hovedårsakene til mindreforbruket er betydelig høyere inntekter fra konsesjonskraft grunnet høye strømpriser. Videre har det vært betydelig høyere aktivitetsnivå enn i et «normalår», noe som har gitt høyere inntekter innen spesielt kart/oppmåling og byggesak. Avslutningsvis har det vært arbeidet med flere investeringsprosjekter som har medført at noe lønnskostnader er blitt ført på investeringsprosjektene og ikke i driftsbudsjettet.

Avdeling for teknisk drift, bygg og vedlikehold hadde et mindreforbruk på 0,87 mill kroner sammenlignet med revidert budsjett for 2021. Herav utgjør ubrukt budsjettreserve 0,65 mill kroner. Ansvarsområdene til bygg og vedlikehold hadde et merforbruk på ca 0,3 mill kroner sammenlignet med revidert budsjett. Ansvarsområdene til teknisk drift hadde et mindreforbruk på ca 0,5 mill kroner sammenlignet med revidert budsjett. Hovedårsakene til avviket skyldes lav fastprisavtale på strøm og mindre behov for vintervedlikehold enn i et «normalår». Videre var det færre større driftsuhell som har medført mindre større reparasjoner/utgifter enn i et «normalår» innen teknisk drift. I tillegg var det generelt en positiv utvikling innen selvkostområdene i 2021.

Etterkalkyle 2021 for selvkostområdene viser:

Selvkostområde	Gebyrgrunnlag (samlede utgifter 2021)	Gebyrinntekter 2021	Selvkostresultat 2021	Selvkostfond 31.12.2021
Vann	9 931 738	10 404 639	472 901	-581 677

Avløp	10 252 748	11 306 830	1 054 082	71 285
Renovasjon	7 510 534	7 146 96	-363 565	1 351 903
Slamtømming	1 507 426	1 156 628	-350 798	2 149 476
Feiing	1 524 127	1 677 033	152 906	7 447
Spredt avløp	500 861	839 826	338 965	531 824
Private planer	330 061	5 760	-324 301	*
Byggesak	1 913 548	1 427 428	-486 120	*
Oppmåling	701 004	704 376	3 372	3 405

* I tråd med bestemmelsene i «Forskrift om beregning av selvkost» har ikke kommunen lengre anledning til å fremføre eventuelle underskudd for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkeloven. Eventuelle underskudd på gebyrområdet må dermed subsidieres over kommunekassens frie midler, ved mindre kommunen allerede har opparbeidet seg et selvkostfond.

Innenfor selvkostområdene vann og avløp ble det overskudd i 2021, henholdsvis ca 0,5 mill kroner og ca 1 mill kroner på vann og avløp. Hovedårsakene er lavere bemanning og færre større uhell/reparasjoner enn i et «normalår». Det negative selvkostfondet ble nesten halvert innen vann. Det er nå positivt selvkostfond innen avløp.

Innenfor selvkostområdene renovasjon og slamtømming ble det planlagt underskudd i 2021. Årsaken er at man er i en situasjon at man må bruke av de positive selvkostfondene. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år. På denne bakgrunn ble gebyrsatsen innenfor slamtømming ekstraordinært nedjustert i 2021.

Selvkostområdene feiing og oppmåling gikk med litt i overskudd i 2021 og selvkostfondene er i tilnærmet balanse.

Selvkostområdet spredt avløp gikk med et lite overskudd i 2021 grunnet at stillingen ikke var besatt i deler av året.

Etterkalkylen 2021 viser for gebyrområdene byggesak og private planer at disse områdene må subsidieres over driftsbudsjettet med henholdsvis ca 0,5 mill kroner og 0,3 mill kroner. Gebyrene er blitt noe oppjustert i 2022 for å få bedre samsvar mellom utgiftene og gebyrinntektene, samtidig som det er fokus på å holde utgiftene nede. Private planer gebyrlegges ved tidspunkt for vedtak. Planarbeid pågår, men ingen private planer ble vedtatt i 2021.

Oppsummert er hovedforklaringene til mindreforbruket i 2021:

- Lav fastprisavtale på strøm som ga lavere strømutfgifter enn budsjettet
- Høy strømpris som ga betydelig merinntekter innen konsesjonskraft
- Færre større driftsuhell som medfører store reparasjoner/utfgifter enn i et «normalår»
- Behov for mindre vintervedlikehold enn i et «normalår»
- Høyere inntekter/aktivitetsnivå enn budsjettet innen arealforvaltning
- Generelt ikke leid inn ekstrahjelp ved sykefravær

- Bemanningen forsøkes nedjustert ved naturlig avgang

Koronarelaterte utgifter ble ikke belastet kommunalområdene i 2021, med belastet området Felles.

Status satsningsområder:

2021 var et spennende år for kommunalområdet hvor den største begivenheten var idriftsetting av Hovlitunet. Dette er den største investeringen kommunen har gjennomført. Vi er nå inne i et prøvedriftsår, og forventer å ta over de tekniske anleggene 1.juni 2022, i h.h.t. kontrakt. Det har vært relativt få problemer i prøvedriftsåret når en tar hensyn til kompleksiteten i et slikt bygg. Ferdigstillelse av utearealene skjer våren 2022.

Dessverre har ikke totalentreprenøren for Hovlitunet (Consto AS) akseptert oppmannsavjørelsen knyttet til enkelte forhold det har vært uenighet om. Oppmannen mente at Søndre Land kommune hadde rett i alle de sakene som ble tatt opp. Consto har derfor stevnet kommunen, og saken er berammet i retten til desember 2022 – januar 2023.

Siden slutten av januar 2021 har kommunalområdet brukt mye tid på å få mulig batterifabrikk til Søndre Land. Spesielt gjaldt dette ressurser fra Arealforvaltning og Teknisk drift. Som kjent blir det ikke noe batterifabrikk i kommunen i denne omgang, men planarbeidet fortsetter med tanke på senere muligheter. Prioritering av å arbeide med batterifabrikk har medført at noen andre planlagte aktiviteter blir noe forsinket eller satt på vent. Spesielt nevnes

- Utrede mulig næringsområde på Bjørnerud
- Områderegeringsplan for Kråkvika-Fjordsbygda-Breskebakke
- Oppfølging av handlingsplan for kulturminneplanen
- Andre berørte investeringsprosjekter fremkommer i beskrivelsen av investeringsplan

Koronapandemien har ikke hatt så stor påvirkning på kommunalområdet i 2021, med unntak av nedstengningen på slutten av året. Mest berørt er aktivitet innen kulturavdelingen og økte krav til renhold. Utover det har aktiviteten og prosjektene gått som normalt, men noen forsinkelser har det blitt og det har vært utfordringer i prosjekter som krever bred medvirkning.

Bruk og aktivitet i Ungdommens hus var et viktig satsningsområde i 2021. Derfor er åpningstidene utvidet med en dag i uka, samt at ungdommens hus holdt åpent i sommerferien. Ellers var også 2021 noe spesielt år, med flere avlyste kulturarrangementer.

Det ble i 2020 gitt tilsagn fra Miljødirektoratet om tilskudd til to klimasats-prosjekter i kommunen; ladepunkter for tjenestebiler og 1 mill til et større klimaprojekt. I 2021 ble det etablert ladepunkter ved rådhuset og på teknisk drift. Det jobbes med klimatiltak i to planleggingsprosjekter: Klinkenbergtoppen boligfelt og Hov sentrumsutvikling. Det er deltagelse også fra andre kommunalområder inn i klimaprojektet.

Det er fra kommunalområdet brukt mye tid på opplæring i forbindelse med innføring av nytt arkivsystem ACOS, særlig i saksbehandlingssystem innenfor oppmåling, byggesak og plansaksbehandling.

Kommunen har mottatt brev fra Etna om at forbruk av all strøm skal måles i løpet av 2022. Dette gjelder spesielt gatelys og varmekabler. Det er et omfattende arbeid og betydelige kostnader ved å etablere måling

av all strøm. Kommunen har søkt om forlenget frist. Kommunen er i gang med etablering av måling strømforbruk og man benytter samtidig anledning til å skifte ut gamle lys til LED.

Status mål og satsningsområder tar utgangspunkt i prioriterte tiltak i budsjett og handlingsplanen for kommunalområdet lokalsamfunn:

- Innenfor området boattraktivitet har det vært arbeidet med Klinkenbergtoppen og Grettejordet boligfeltet. Spesielt arbeidet med flomsikring Hov sentrum har vært krevende i 2021 og arbeidet fortsetter inn i 2022. Videre har det blitt arbeidet med utvikling av Karolinelunden og Lille Odnes boligområder. Kommunalområdet har også bidratt inn i utvikling av Hov sentrum.
- Innenfor næringsattraktivitet har arbeidet med mulig lokalisering av batterifabrikk, etablering av solcellepark og regulering av Hovlandsvegen vært prioritert.
- Frivilligmeldingen ble ferdig utarbeidet og vedtatt høsten 2021.
- Innenfor brann og redning ble det gjennomført anskaffelsesprosess av ny brannbil med levering i 2022.
- Det er ikke gjennomført egen beredskapsøvelse i 2021, med koronapandemien er selvsagt fulgt opp gjennom året.
- Det er stor aktivitet knyttet til store investeringsprosjekter som
  - Hovlitunet ble tatt i bruk i juni, riving av sykehjemmet skjedde sommer/høst 2021, og uteareal kompletteres våren 2022.
  - Rehabilitering vann/avløp Rådyrvegen ble ferdig i høsten 2021, men det gjenstår noe opppynting til forsommeren.
  - Rehabilitering vann/avløp Norberg feltet ble ferdig prosjektert. Prosjekteringen viser en betydelig høyere kostnadsomfang grunnet flomsikring. Prosjektet ble derfor utsatt, samtidig som kommunen søker NVE om tilskudd til flomsikring.
  - Samt mange mindre investeringsprosjekter.

For generell status på investeringsprosjektene, henvises det til eget kapittel om dette. Den store aktiviteten med investeringsprosjekter gir en utfordring på kapasitet og gjennomføringsevne.

8. Felles, stab og støtte, utvikling, rådmannsgruppe og politisk ledelse

8.1 Måloppnåelse overordnet

	Regnskap 2021	Budsjett (endelig) 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
<i>Fellesutgifter</i>	26 721 392	18 900 000	41%	7 821 393	8 400 000
<i>Stab og støtte</i>	27 163 634	27 849 999	-2 %	696 365	27 600 000
<i>Utvikling</i>	11 384 573	9 810 583	16 %	1 573 990	6 500 000
<i>Rådmannsgruppe</i>	6 641 326	7 241 726	-8 %	-600 400	7 100 000
<i>Politisk ledelse</i>	4 256 550	4 400 000	-3 %	-143 450	4 400 000
<i>Premieavvik og andre sentrale poster</i>	-25 358 523	-24 000 000	6 %	-1 358 523	-6 100 000
SUM	50 808 952	44 202 308	15%	6 606 644	47 900 000

8.1.1 Måloppnåelse felles og premieavvik

Ansvarsområdet Fellesutgifter inneholder utgifter som er felles for hele organisasjonen, som lønnsoppgjør, pensjonsavregninger, budsjettreserve til ikke planlagte tiltak og fellesutgifter det ikke er naturlig å fordele på kommunalområdene.

Ansvarsområdet for Fellesutgifter hadde et merforbruk i 2021 på snaut 7,8 mill som i alle hovedsak skyldes at de koronarelaterte utgiftene har blitt lagt inn under dette området. Kompensasjonene til disse utgiftene er ført som statlige rammeoverføringer under området *Skatter og rammetilskudd*.

Det ble et høyt lønns- og pensjonsoppgjør i 2021. Dette har stor betydning for pensjonsavregningen (reguleringspremien) og har samtidig gitt et avvik i forhold til budsjettert lønnsavsetning.

Det ble også et betydelig positivt premieavvik som følge av det høye lønns- og pensjonsoppgjøret.

8.1.2 Måloppnåelse stab og støtte

	Nøkkeltall	2021	2020	2019
Antall årsverk pr 31.12.21 inkludert lærlinger og frikjøpte tillitsvalgte og verneombud		31,4	30,6	27,9
Antall årsverk pr 31.12.21 frikjøpte tillitsvalgte og verneombud		17,4		
Antall årsverk pr 31.12.21 IKT, økonomi, HR og lønn og fellestjenester		14,8	15,3	
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2021	2021	2020	2019
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,1	4,1	-	-
Nærvær (i %)	95%	92,8 %	91,3 %	-
Økonomisk resultat (i %)	100 %	98,4 %	104 %	-

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2020.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse høsten 2021. Det ble benyttet samme type medarbeiderundersøkelse som i 2017, benevnt 10-faktor undersøkelsen. Det henvises til kap 3 i årsmeldingen for beskrivelse av medarbeiderundersøkelsen generelt. På grunn av organisatoriske endringer er det ikke noe sammenligningsgrunnlag fra 2017. Stab og støtte er totalt sett godt fornøyd med resultatet, men har områder som det må jobbes noe med. Svarprosenten på medarbeiderundersøkelsen for stab og støtte var på 94,0 %. Svarprosenten for hele kommunen var i 2021 52,6 %.

Jobbnærvær:

Målsettingen for jobbnærværet er på 95 %, men totalt for 2021 ble det lavere. Sykefraværet lå mellom 3,9-9,9 % gjennom hele året. Jobbnærværet er høyere enn i 2020 da jobbnærværet var 91,3 %. Det er mest langtidsfravær på totalt 5 % (fravær over 16 dager), mens det er 2,1 % på korttidsfravær. Det er likevel en endring fra 2020 hvor langtidsfraværet var en god del høyere. En del av korttidsfraværet kan tilskrives koronapandemien, da det har vært lav terskel for å holde seg hjemme på grunn av smittevern hensyn.

Økonomisk resultat:

Regnskapet for Stab og støtte viser mindreforbruk i 2021 på kr 686 000 i forhold til revidert budsjett. I forhold til opprinnelig budsjett, er mindreforbruket kr 436 000. Bakgrunnen for mindreforbruket er ubesatte stillinger, og at det ikke blir satt inn vikarer ved sykmeldinger. For økonomien har det vært positivt, men med tanke på kvalitet, restanser på arbeidet og ikke minst for høy arbeidsbelastning for de ansatte har det vært uheldig.

Status satsningsområder:

Satsningsområdene for Stab og støtte i 2020 var å gjennomføre digitaliseringsprosjekter. Det ble startet opp prosjekt angående nytt sak/arkiv system våren 2021, og det nye sak/arkiv systemet ble satt i drift sommeren 2021. Jobbnærvær er et hovedsatsningsområde, men på grunn av koronapandemien har det vært mer utfordrende å jobbe med dette så aktivt som ønskelig.

8.1.3 Måloppnåelse utvikling

	Regnskap 2021	Budsjett inkl endr 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
Utviklingsenheten	11 384 573.-	9 810 583.-	16,04	1 573 990.-	6 500 000.-

Utviklingsenheten består av kommuneoverlege, samfunnsplanlegger, næringsrådgiver, rådgiver digitalisering, kommunikasjonsrådgiver og rådgiver for utvikling og eksterne tilskuddsordninger. Totalt har enheten 5,4 årsverk.

Enheten hadde i 2021 et regnskapsmessig merforbruk på i overkant av 1,5 millioner kroner. Merforbruket skyldes i hovedsak at utgiftene til bredbåndsutbygging er belastet driftsbudsjettet. Årsresultatet i 2021 for Søndre Land kommune endte med et mindreforbruk før årsoppgjørdisposisjonene. I følge strykingsbestemmelsene i kommuneloven, skal bruk av frie fond tilbakeføres til fondene dersom årsresultatet viser et mindreforbruk. For utviklingsenheten har det blitt vedtatt bruk av frie fond til dekning av bredbåndsutbyggingen på kr 1 276 912.- Før årsoppgjørdisposisjonene hadde utviklingsenheten et merforbruk på kr 297 000.- Merforbruket var i første rekke knyttet til bolystmagasinet og prosjekt «Kjør for livet».

8.1.4 Måloppnåelse rådmannsgruppa

	Regnskap 2021	Budsjett inkl endr 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
Rådmannsgruppa	6 641 326	7 241 726	-8 %	-600 400	7 100 000

Forskjellen mellom opprinnelig budsjett og revidert budsjett er fordeling av lønnsreserven for 2021.

Regnskapet for rådmannsgruppa viser et mindreforbruk. Det er mindreforbruk både på lønnsutgifter og kjøp av varer og tjenester sammenlignet med budsjettet. Spesielt fremheves mindreforbruk på kjøp av konsulenttjenester og lederutvikling. Noe av forklaringen er lavere aktivitetsnivå enn planlagt grunnet pandemien.

8.1.5 Måloppnåelse politisk ledelse

	Regnskap 2021	Budsjett inkl endr 2021	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2021
Råd, utvalg og politisk ledelse	3 270 344	3 269 000	0	1 344	3 269 000
Kontrollutvalg	986 206	1 131 000	-13 %	-144 794	1 131 000
SUM POLITISK LEDELSE	4 256 550	4 400 000	-3 %	-143 450	4 400 000

Utgiftene omfatter godtgjørelse til ordfører, fast godtgjørelse til varaordførere og formannskapsmedlemmene, ordinær møtegodtgjøring for kommunestyremedlemmene, formannskapsmedlemmene og alle andre medlemmer i politiske komiteer, utvalg og råd mv. Videre omfatter budsjettområdet utgifter til kjøre- og diettgodtgjørelse, refusjon for tapt arbeidsfortjeneste, annonsering av møter i folkevalgte organer, politikernes deltakelse på kurs og konferanser, telefongodtgjøring mv. Totalt sett er det et lite mindreforbruk for ansvarsområdet politisk ledelse.